

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Analýza penzijního připojištění a jiných forem spoření na penzi
Analysis of pension plan and other forms of savings for pension

Student: Bc. Jarmila Odstrčilová
Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jana Martiníková, Ph.D.

Ostrava 2012

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Zadání diplomové práce

Student:

Bc. Jarmila Odstrčilová

Studijní program:

N6208 Ekonomika a management

Studijní obor:

6208T011 Ekonomika a právo v podnikání

Téma:

Analýza penzijního připojištění a jiných forem spoření na penzi
Analysis of Pension Plan and other Forms of Savings for Pension

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Právní úprava vybraných produktů finančního trhu
 3. Komparace jednotlivých variant spoření
 4. Analýza a výběr optimálního produktu spoření na penzi
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

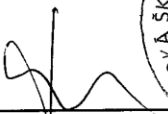
- FILIP, Miloš. *Osobní a rodinné bohatství – Kam s penězi*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 474 s. ISBN 80-7179-416-3.
SMRČKA, Luboš. *Osobní a rodinné finance*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007. 257 s. ISBN 978-80-86946-41-2.
ŠULC, Jaroslav. *Penzijní připojištění*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2004. 196 s. ISBN 80-247-0772-1.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

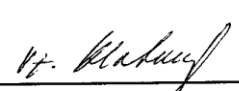
Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Jana Martiníková, Ph.D.**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 27.04.2012


JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry




prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci včetně příloh vypracovala samostatně. Přílohy č. 1, 2 dané mi k dispozici jsem samostatně doplnila.

Datum 13. 4. 2012

Podpis.....

Obsah

1	Úvod	5
2	Právní úprava vybraných produktů finančního trhu.....	7
2.1	Penzijní připojištění	7
2.1.1	Vznik a zánik penzijního připojištění	7
2.1.2	Penzijní fond.....	9
2.1.3	Hospodaření s majetkem fondu	10
2.1.4	Zvýhodnění penzijního připojištění	12
2.1.5	Změna právní úpravy od roku 2013	13
2.2	Životní pojištění	14
2.2.1	Vznik životního pojištění.....	14
2.2.2	Druhy životního pojištění	16
2.2.3	Přerušení a zánik životního pojištění	17
2.2.4	Daňové zvýhodnění	20
2.3	Podílové fondy.....	20
2.3.1	Podílový fond a jeho činnost	20
2.3.2	Zrušení podílového fondu.....	23
2.3.3	Daňová oblast	23
2.4	Spořicí účty.....	24
2.4.1	Založení spořicího účtu	24
2.4.2	Zrušení spořicího účtu	26
3	Komparace jednotlivých variant spoření	27
3.1	Srovnání finančních produktů dle zvolených kritérií	27
3.1.1	Riziko.....	27
3.1.2	Likvidita.....	30
3.1.3	Výnos.....	32
3.1.4	Vyhodnocení srovnání finančních produktů dle vybraných kritérií	33
3.2	Současná situace na finančním trhu.....	34
4	Analýza a výběr optimálního produktu spoření na penzi.....	40
4.1	Realizace dotazníkového šetření	40
4.2	Definování vstupních podmínek a výpočet celkového výnosu	40
4.3	Výběr optimálního produktu	49
4.4	Hodnocení výsledků a jejich porovnání s dotazníkem	52

5	Závěr	54
6	Seznam literatury	56
7	Seznam tabulek, obrázků a grafů	59
8	Seznam zkratk a symbolů.....	60
9	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	61
10	Seznam příloh.....	62

1 Úvod

Penze je období, které si chce každý z nás užít bezstarostně alespoň s životní úrovní, kterou měl v době stabilních příjmů. Statistiky ukazují, že dochází ke změně demografického složení obyvatelstva a tedy zvýšení průměrného věku dožití. Prodloužení věku odchodu do důchodu, zhoršení podmínek pro předčasný důchod, diskuze o valorizaci důchodů a nejasné představy o jeho budoucnosti. Všechny tyto nepopulární kroky by nás měly přimět k určité formě vlastního spoření. Je otázkou, zda se spoléhat pouze na stát a na úspory odkládané v ekonomicky aktivním věku, na sociální pojištění či daně placené z příjmů. Současný důchodový systém je založen na principu solidarity. Finanční prostředky vybrané na sociálním pojištění jsou určeny dnešním důchodcům, nikoliv na důchody budoucí.

Mladí lidé mají při dnešní široké nabídce nejrůznějších finančních produktů možnost naspořit si na důchodový věk vysoké finanční částky. Pravidelně odkládaná stokoruna se jim může v období penze zhodnotit na desítky tisíc korun. Začít se spořením není nikdy pozdě. Finanční trhy poskytují možnosti spoření i pro lidi v předdůchodovém věku.

Cílem diplomové práce je analýza a výběr optimálního produktu spoření na penzi pro vybrané věkové kategorie obyvatelstva dle výše naspořené částky, při dosažení věku 60 let. Za tímto účelem je zvoleno penzijní připojištění, investiční životní pojištění, otevřené podílové fondy a spořicí účet.

Při zpracování práce bude využita metoda komparace. Komparace neboli srovnávací metoda se používá při zpracování teoretických východisek, jako způsob srovnání pojetí, problémů, názorů, respektive zdůvodnění vlastního stanoviska. Metoda dotazníkového šetření bude v práci použita pro získání primárního zdroje dat. Dotazníkové šetření je nejznámější výzkumná metoda, kdy tazatelé s využitím dotazníků zjišťují odpovědi populace, spotřebitelů nebo subjektů trhu. Hlavní použitou metodou v diplomové práci bude analýza. Nejčastější metoda rozložení zkoumaného jevu na části, které se stávají předmětem dalšího zkoumání. Práce bude rozdělena do tří stěžejních částí.

V teoretické části bude popsána právní úprava vybraných finančních produktů. Budou objasněny základní principy jejich fungování a uvedeny výhody, které poskytují. Současně bude popsána aktuální situace penzijního připojištění a nastíněny budoucí změny v roce 2013 po plánované důchodové reformě.

Ve druhé části bude provedena komparace jednotlivých variant spoření dle předem zvolených kritérií. Současně bude analyzována aktuální situace penzijního připojištění a nastíněny budoucí změny v roce 2013 po plánované důchodové reformě.

Rozhodovací kritéria, jimiž je riziko, likvidita a výnos jsou při spoření a investování nezbytná. Jejich vliv bude v rámci srovnání v práci vyhodnocen. Současně zde bude posouzena situace na finančním trhu v roce 2010, 2011 a predikce pro rok 2012.

Výběr optimálního produktu spoření na penzi bude proveden v poslední, praktické části práce. Jako podklad pro analýzu bude využito dotazníkové šetření. Dotazník vyhodnocuje přístup obyvatelstva ke spoření. Následně bude proveden výpočet celkového výnosu u vybraných produktů dle délky a výše pravidelně naspořené či investované částky. Výběr nejvhodnější varianty bude realizován pro věkovou kategorii 25, 35, 45 a 55 let.

V závěru práce bude provedeno celkové hodnocení výsledků a jejich porovnání s dotazníkem.

2 Právní úprava vybraných produktů finančního trhu

2.1 Penzijní připojištění

Penzijní připojištění v České republice představuje v současnosti dobrovolný, doplňkový důchodový systém, který má sloužit jako zdroj příjmů v období penze. Podmínky tohoto připojištění upravuje zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením.[8]

2.1.1 Vznik a zánik penzijního připojištění

Zákon definuje penzijní připojištění jako shromažďování peněžních prostředků od účastníků připojištění a státu, správu těchto prostředků a vyplácení dávek z penzijního připojištění.

K vzniku penzijního připojištění dochází dnem uzavření smlouvy mezi penzijním fondem či osobou oprávněnou ke zprostředkování smlouvy a účastníkem. Tím je možno označit fyzickou osobu starší 18 let s trvalým bydlištěm v České republice nebo v jiném státě Evropské unie, pokud pobírá český důchod nebo se účastní se důchodového pojištění či veřejného zdravotního pojištění v České republice. Další nutnou podmínkou pro vznik je seznámení účastníka s penzijním plánem a statutem penzijního fondu.

Za zákonem stanovených podmínek lze penzijní připojištění přerušit písemnou žádostí účastníka a to pouze platil-li příspěvky na připojištění alespoň 36 měsíců nebo 12 měsíců v případě každého dalšího přerušení u stejného penzijního fondu. I při přerušení má účastník podíl na výnosech fondu a nemění se podmínky smlouvy.

Zánik penzijního připojištění je vymezen několika možnostmi:

- výplatou poslední penze nebo jednorázového vyrovnání,
- při zániku penzijního fondu bez možnosti převzetí jiným fondem výplatou odbytného,
- dnem výpovědi při vypovězení účastníkem či penzijním fondem,
- dohodou účastníka a penzijního fondu tzn. datem jejich dohody,
- úmrtím účastníka nebo ztrátou jeho trvalého pobytu v České republice,
- u občana členského státu Evropské unie ztrátou bydliště na tomto území, ztrátou jeho účasti na důchodovém a veřejném zdravotním pojištění v České republice.[11]

Účastník penzijního připojištění má nárok na různé druhy dávek za stanovených podmínek. Jednou z nich je penze. Tato náleží účastníkovi po ukončení platby příspěvků a rozhodnutí o ukončení čerpání dávek penzijního připojištění.

Na **penzi starobní** vzniká účastníkovi nárok dosažením věku stanoveného v penzijním plánu, tedy nejméně v 60 letech. Penzijní fond má pravomoc ve svém plánu také stanovit dobu placení příspěvků pro vznik nároku na penzi. (V penzijním plánu lze stanovit min. pojistnou dobu pro vznik nároku 60-120 měsíců). Výše dávky je stanovena z příspěvků účastníka, státních příspěvků a výnosů penzijního fondu.

Na **penzi invalidní** má nárok účastník, jemuž je přiznán invalidní důchod s invaliditou III. stupně. Platí zde rovněž pravomoc fondu stanovit v penzijním plánu pojistnou dobu 36-60 měsíců pro vznik nároku na tuto penzi.

Výsluhová penze není obligatorně zákonem stanovena, penzijní fond ji není povinen nabídnout účastníkovi. Nárok na penzi v tomto případě vzniká po nejméně 180 měsících a při dosažení věku stanoveného penzijním plánem.

Nárok na **pozůstalostní penzi** při úmrtí účastníka vzniká jedné či více fyzickým osobám, které účastník stanovil ve smlouvě. Minimální pojistná doba je 36 – 60 měsíců.

Jiným možným nárokem, který náleží účastníkovi místo penze je **jednorázové vyrovnání**. Podmínky nároku jsou stanoveny penzijním plánem a penzijní fond má povinnost vyrovnání vyplatit účastníkovi na základě žádosti do 3 měsíců, od doručení jeho žádosti. Veškerá výše naspořených finančních prostředků je vyplacena v jednom okamžiku.

V neposlední řadě má účastník také právo na **odbytné** za zákonem stanovených podmínek:

- zánik penzijního připojištění výpovědí nebo dohodou,
- pokud není vyplácena penze,
- placení příspěvků po dobu nejméně 12 měsíců,
- nedošlo-li k převodu prostředků jinému fondu.

Pro vznik nároku na odbytné musí být splněny všechny tyto podmínky. Odbytného se mohou domáhat i fyzické osoby po úmrtí účastníka pokud byly stanoveny ve smlouvě jako osoby oprávněné a nevznikl jim nárok na pozůstalostní penzi.[11]

2.1.2 Penzijní fond

Penzijní fond je dle zákona č. 42/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů definován jako právnická osoba provozující penzijní připojištění na území České republiky.[14]

Podle obchodního zákoníku č. 513/1991 Sb. se jedná o formu akciové společnosti, pokud zde není stanoveno jinak. Akcie tohoto fondu nesmí nabývat tyto subjekty:

- banka, která plní funkci depozitáře,
- právnická osoba, u které má depozitář přímý či nepřímý podíl na základním kapitálu fondu přes 10 %,
- zdravotní pojišťovna.

Základní kapitál penzijního fondu musí obsahovat pouze peněžité vklady a jeho výše musí dosahovat alespoň 50 000 000 Kč. Nabídka upsání nových akcií lze pouze bez jejich veřejné nabídky.[11]

Povolení k činnosti penzijního fondu uděluje státní dozor, který zároveň uděluje souhlas k některým operacím. Státním dozorem je zde Česká národní banka v součinnosti s Ministerstvem práce a sociálních věcí při schvalování žádostí. Žádost o povolení obsahuje podstatné náležitosti, které je povinen žadatel uvést:

- obchodní firmu a sídlo penzijního fondu,
- depozitáře,
- výše základního kapitálu,
- podmínky způsobilosti členů představenstva a dozorčí rady,
- předpoklady pro činnost penzijního fondu.[14]

K žádosti je třeba přiložení dalších listin a návrhů.

Nejvyšším orgánem penzijního fondu je představenstvo s minimálně 5 členy. Pro dozorčí radu zákon stanoví minimálně 3 členy. Přičemž členy těchto orgánů schvaluje Česká národní banka.

Depozitářem fondu je investiční společnost nebo investiční fond, pokud není v zákoně stanoven jiný subjekt. Příslušná společnost či fond má za úkol vedení a správu běžných účtů penzijních fondů. K těmto činnostem patří přijímání, poskytování a vrácení příspěvků, ukládání prostředků, financování penzijního fondu.

Změnu depozitáře schvaluje Česká národní banka do 30 dnů od doručení návrhu na změnu. Nevyjádří-li se ČNB k tomuto návrhu do 30 dnů, považuje se rozhodnutí o změně za právoplatné.[6]

Podstatným dokumentem penzijního fondu je statut a penzijní plán, které musí být všem účastníkům přístupné. Zákon stanoví mezi povinné náležitosti statutu informovat o rozsahu činnosti fondu, jeho hospodaření, zaměření a investičních cílech, použití zisku, způsobech zveřejňování zpráv o hospodaření, změn statutu a informace o depozitáři, jeho sídlu a obchodním jménu. Penzijní plán slouží jako podklad smlouvy mezi účastníkem a penzijním fondem. Informuje o penzích a ostatních dávkách, podmínkách nároku na dávky z penzijního připojištění, způsobech jejich výpočtu, výše příspěvků, zásadách podílu účastníků na výnosech, podmínkách přerušení, změn a odkladu placení příspěvků, důvodech případné výpovědi penzijního připojištění a podmínkách převzetí peněžních prostředků jiným fondem. Penzijní plán definovaný dávkově vyjadřuje dohodu mezi účastníkem a fondem na konečné výši vyplacené dávky. Jedná se tedy o výplatu starobní penze. U příspěvkově definovaného plánu se výše výplaty starobní penze určí dle věku poskytnutí penze, podílu účastníka na výnosech fondu a celkové hodnotě příspěvků (mimo státních). Výše vyplacených dávek více ovlivňují demografické i ekonomické faktory. Tento druh plánu využívají penzijní fondy v ČR. Zároveň mají možnost využít dávkově definovaného systému v případě invalidní penze.[11]

Účastníci penzijního připojištění mají nárok na informace o výši peněžních příspěvků, výnosech a státních příspěvcích připsaných na účet penzijního připojištění. Tuto povinnost fond zajišťuje rozesláním výpisu z účtu jednou ročně, popřípadě na žádost účastníka. Žádost účastníka o zaslání informací je penzijní fond oprávněn zpoplatnit. Informační povinnost vůči účastníkům se váže také k informacím týkajících se stanov penzijního fondu, zprávy o jeho hospodaření, seznamu členů orgánů a akcionářů fondu a změn.

2.1.3 Hospodaření s majetkem fondu

Ve snaze nabízet účastníkům co největší bezpečnost získání důvěry v produkt penzijního připojištění zákon ukládá penzijním fondům přesné podmínky jejich hospodaření. Pro stanovení cíle zajistit určitý výnos, penzijní fondy investují peněžní prostředky do následujících aktiv:

- státních dluhopisů a mezinárodních dluhopisů, jejichž emitentem je stát jako člen Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj, centrální banka členského státu, Evropská banka pro obnovu a rozvoj, Evropská investiční banka, Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj či jiná mezinárodní instituce;
- podílových listů otevřených podílových fondů;
- cenných papírů obchodovatelných na evropském trhu a trhu států Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj;
- nemovitostí a movitých věcí;
- vkladních knížek, vkladových účtů, vkladů s certifikátem nebo vkladním listem (peněžní prostředky zde uložené musí tvořit maximálně 10% hodnotu majetku fondu popřípadě do hodnoty 20 000 000 Kč).[14]

Obchodování s cennými papíry a jejich hospodaření je penzijní fond povinen prokázat. Hodnota cenných papírů (s výjimkou dluhopisů) movitých věcí a nemovitostí nesmí překročit 10% výši majetku fondu. Limity hospodaření stanovené zákonem je penzijní fond povinen dodržovat a každou změnu hlásit České národní bance. Každého půl roku rovněž předkládá zprávu o svém hospodaření depozitáři, ministerstvu i České národní bance. Zisk fondu se rozděluje mezi účastníky zanikajícího penzijního připojištění, dále minimálně 5 % zisku do rezervního fondu a maximálně 10 % dle rozhodnutí valné hromady. Případná ztráta je hrazena z nerozděleného zisku minulých let, rezervního fondu a ostatních fondů tvořených ze zisku nebo snížením základního kapitálu.[14]

V penzijním fondu se shromažďuje majetek nejen v podobě výnosu, ale také jej tvoří vložené vlastní příspěvky účastníka, státní příspěvky a příspěvky zaměstnavatele.

Informace o hospodaření penzijních fondů působících na území ČR sleduje sdružení právnických osob nazvané Asociace penzijních fondů. Funguje od roku 1996 na principu dobrovolnosti. V současné době zde působí 9 penzijních fondů vykonávajících svou činnost v České republice.

Sdružení hájí zájmy svých členů, koordinuje jejich činnost, zastupuje je na veřejnosti, je poradním a informačním orgánem v oblasti penzijního připojištění a provádí další činnosti legislativní i propagační v rámci penzijního připojištění. O své činnosti informuje prostřednictvím výročních zpráv. Nejvyšším orgánem je valná hromada, volenými orgány jsou prezident a kontrolní komise. Nevolenými orgány, které se podílí na činnosti asociace, jsou prezidium, sekretariát a další odborné sekce.[26]

2.1.4 Zvýhodnění penzijního připojištění

Zákon o penzijním připojištění stanoví přesné částky, kterými stát přispívá na spoření podle výše vlastního příspěvku účastníka. Příspěvek účastníka musí činit minimálně 100 Kč a může být zvýšen o příspěvek zaměstnavatele. Písemnou dohodou mezi účastníkem penzijního připojištění a fondem se stanoví výše příspěvku i doba placení. Ministerstvo financí vymezí z rozpočtu sumu finančních prostředků určených na státní příspěvky. Nárok na státní příspěvek účastníkovi vzniká pouze po zaplacení vlastního příspěvku za kalendářní měsíc. Na příspěvek zaměstnavatele se státní příspěvek nevztahuje. Penzijní fond je povinen vést evidenci příspěvků účastníků i státních příspěvků a hospodárně s nimi nakládat.[8] Současnou výši státního příspěvku stanovenou zákonem znázorňuje tabulka 1.1.

Tab. 1.1 Státní příspěvek u penzijního připojištění

Příspěvek účastníka + zaměstnavatele	Výše měsíčního státního příspěvku
100 – 199 Kč	50 Kč + 40 % z částky nad 100 Kč
200 – 299 Kč	90 Kč + 30 % z částky nad 200 Kč
300 – 399 Kč	120 Kč + 20 % z částky nad 300 Kč
400 – 499 Kč	140 Kč + 10 % z částky nad 400 Kč
500 Kč a více	150 Kč

Zdroj: Zákon o penzijním připojištění[14]

Další zvýhodnění u penzijního připojištění je v podobě daní. Vztahuje se na účastníky připojištění i zaměstnavatele. Z vlastních příspěvků placených na penzijní připojištění snížených o 6 000 Kč si může účastník snížit základ daně z příjmů fyzických osob. To odpovídá minimálnímu příspěvku účastníka ve výši 500 Kč. Maximální odečet daně z příjmu činí až 12 000 Kč ročně.

Nejvyšší daňovou úsporu získá účastník, jestliže souhrn jeho příspěvků bude činit 18 000 Kč za rok, tzn. příspěvek 1 500 Kč měsíčně. Z příspěvků zaměstnavatele až do hodnoty 24 000 Kč za rok se neplatí daň z příjmů.[13]

2.1.5 Změna právní úpravy od roku 2013

Schválená důchodová reforma s účinností od 1. ledna 2013 zavádí celou řadu změn, které se dotknou i současného fungování penzijního připojištění.

Penzijní připojištění se transformuje na tzv. doplňkové penzijní spoření a bude tvořit III. pilíř důchodového systému. Stále se bude jednat o dobrovolný systém spoření avšak již s řadou nových podmínek. Současné penzijní fondy se přetransformují na penzijní společnosti, které budou lidem nabízet spoření v různých typech fondů. Účastník si tak bude moci zvolit svůj investiční profil konzervativní, vyvážený, dynamický či státních dluhopisů. Tím vymizí současná jistota nezáporného zhodnocení, kterou dosud nabízí penzijní připojištění. Na druhou stranu účastníkovi bude umožněno získat vyšší zhodnocení svých finančních prostředků. Podmínky u současných smluv uzavřených do konce listopadu 2012 však zůstanou zachovány.

Mění se také výše státních příspěvků. Minimální příspěvek účastníka pro vznik nároku na státní příspěvek se od roku 2013 zvyšuje na 300 Kč. Pokud si účastník bude spořit minimálně 1 000 Kč, obdrží maximální státní příspěvek ve výši 230 Kč.[5] Po dosažení důchodového věku budou penzijní společnosti vyplácet dávky formou doživotní renty nebo po stanovenou dobu. Účastníkovi vznikne také nárok na volbu pozůstalostní penze pro manžela či manželku avšak jen po dobu 3 let. Podmínka nároku na odbytné zpřísní minimální dobu spoření na 24 měsíců. Nebudou se nabízet možnosti sjednání výsluhové penze vyplácené po 180 měsících.

Zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření nabývá účinnosti od 1. 1. 2013. Výjimku tvoří § 25 až 29 a §110 tohoto zákona, jehož účinnost je od 1. 1. 2012. Současná právní úprava obsahuje podmínky pro vytvoření důchodových fondů penzijními společnostmi. Tento zákon se týká zavedení II. pilíře důchodového spoření. Účinné od letošního roku jsou rovněž některé paragrafy zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním připojištění. Zde je specifikována činnost penzijní společnosti § 29 až 73, právní úprava účastnických fondů § 94 až 97, § 170 až 200 proces transformace fondů.[21,23]

V současné době všech 9 penzijních fondů na našem trhu plánuje účast na transformaci. Diskuze v médiích hovoří i přístupu nových finančních společností jako je například Raiffeisen banka.

2.2 Životní pojištění

Produkt nabízený jako životní pojištění je upraven v následujících předpisech:

- zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, a o změně souvisejících předpisů,
- zákon o pojišťovnictví č. 409/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů,
- zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb.

Životní pojištění je produktem soukromého pojištění. Úpravu právních vztahů blíže specifikuje zákon o pojistné smlouvě popřípadě zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Pojistné smlouvy uzavřené do 31. 12. 2004 jsou upraveny občanským zákoníkem. Od 1. 1. 2005 došlo ke změně a na smlouvy uzavřené od tohoto data se vztahuje ustanovení zákona o pojistné smlouvě. Nový občanský zákoník s účinností od 1. 1. 2014 se vrací k právní úpravě pojistných smluv dle tohoto zákona.

Účastníky životního pojištění jsou pojistitel, pojistník a pojištěný¹, jako osoby, kterým vznikají práva a povinnosti vztahující se k pojištění.

Odvětví životního pojištění definuje § 142 zákona o pojišťovnictví jako:

- a) pojištění pro případ smrti, dožití, pro případ dožití se stanoveného věku, dřívější smrti, pojištění spojených životů, životní pojištění s vrácením pojistného;
- b) pojištění důchodu;
- c) pojištění úrazu nebo nemoci;
- d) satební pojištění, pojištění prostředků na výživu dětí;
- e) pojištění dle a), b) a d) spojená s investičním fondem;
- f) kapitálové činnosti.[15]

Životní pojištění je typem obnosového pojištění. (§ 54 zákona o pojistné smlouvě). Z toho vyplývá nárok pojištěného na dohodnutou výplatu finanční částky v případě vzniku pojistné události, bez vlivu rozsahu škod.

2.2.1 Vznik životního pojištění

Životní pojištění vzniká pojistnou smlouvou. Jedná se o dvoustranný právní úkon uzavřený písemnou formou. Představuje závazek pojistitele poskytnout pojistníkovi v případě nahodilé události výplatu dohodnuté částky a závazek pojistníka uhradit pojistné.

¹ Pojistitel je právnická osoba, která je podle zákona oprávněna provozovat pojišťovací činnost. Pojistník je fyzická nebo právnická osoba, která s pojistitelem uzavřela pojistnou smlouvu. Pojištěný je fyzická osoba, na jejíž život a zdraví se pojištění vztahuje (pojištěný je na rozdíl od pojistníka nositelem pojistného zájmu).[1]

Životní pojištění je typickým dlouhodobým produktem. Lze jej uzavřít i formou tzv. obchodu na dálku. Jde o uzavření např. telefonicky či elektronicky. Zde lze hovořit o smlouvě uzavřené v rámci obchodu na dálku, která je v souladu s právem EU.[28]

Podstatné náležitosti pojistné smlouvy vymezuje § 4:

- určení pojistitele a pojistníka,
- určení osoby oprávněné,
- určení, že se jedná o pojištění obnosové,
- vymezení pojistné události a pojistného nebezpečí,
- výši pojistného, splatnost a určení zda se jedná o pojistné jednorázové nebo běžné,
- vymezení pojistné doby, a doby, na kterou byla pojistná smlouva sjednána,
- určení způsobu, jakým se bude oprávněná osoba podílet na výnosech.[15]

Přijetím návrhu na uzavření smlouvy od pojistitele, pojistníka nebo osoby zmocněné je pojistná smlouva uzavřena. Doba k přijetí návrhu je u životního pojištění stanovena na 2 měsíce, z důvodu nutnosti lékařské prohlídky pojištěného. Úkon přijetí návrhu je účinný dnem obdržení souhlasu o přijetí návrhu navrhovatelí nebo zaplacením pojistného na účet pojistitele. Prvním dnem po uzavření pojistné smlouvy vzniká pojištění, pokud nestanoví všeobecné podmínky jinak. Na základě dohody účastníků může pojištění vzniknout i před uzavřením pojistné smlouvy. Písemným potvrzením této skutečnosti je pojistka vydaná pojistníkovi.[28]

Pojistné, které je pojistník povinen platit můžeme definovat jako „poplatek“ za pojistnou ochranu, který náleží pojistiteli. U životního pojištění se setkáváme s běžným popřípadě jednorázovým pojistným. Běžné pojistné je splatné prvním dnem pojistného období, není-li stanoveno jinak. Platí se v pravidelných dohodnutých termínech, tj. měsíc, pololetí, rok. Druhým způsobem úhrady pojistného je jednorázové splacení. Platí se na začátku pojištění, pokud není ve smlouvě či v příložených podmínkách stanoveno jinak. Určení výše pojistného závisí na pravděpodobnosti vzniku pojistné události a posouzení aktuálního zdravotního stavu pojištěného.[20] Podle způsobu použití pojistného na výplatu pojistného plnění pojistitel rozlišuje rizikové a rezervotvorné pojistné.

U rizikového pojistného se netvoří rezerva na delší období. Hodnota pravděpodobnosti vzniku nahodilé události se v čase příliš neodchyluje. S rezervotvorným pojistným se odkládají finanční prostředky z pojistného na delší období, protože se zvyšuje pravděpodobnost vzniku pojistné události.[2]

Sjednáním životního pojištění poskytuje pojistník pojistiteli nezbytné osobní údaje a citlivé informace o pojištěném a jeho zdravotním stavu. I když pojišťovny v rámci své ochrany konstatují, že pojištěný tyto informace sděluje dobrovolně, jejich obsah je vyžadován k uzavření pojištění. Informace přímo od subjektů pojištění, z veřejně dostupných zdrojů (obchodní rejstřík, živnostenský rejstřík, aj.) či zdravotnických zařízení je pojistitel povinen chránit dle zákona o ochraně osobních údajů č. 101/2000 Sb. Pojistníkovi při sjednání pojištění vzniká povinnost poskytnutí úplných a pravdivých údajů o pojištěném.

Pokud některé údaje o věku, pohlaví, zdravotním stavu, či další podstatné údaje pojištěného zamlčí či zveřejní nepravdivě, § 55 stanoví právo pojistitele upravit výši pojistného plnění. Při uvedení nesprávného data narození pojištěného vzniká pojistiteli nárok na odstoupení od smlouvy.[25]

2.2.2 Druhy životního pojištění[19]

Nezbytnou součástí pojistné smlouvy jsou všeobecné podmínky či zvláštní podmínky vydané každým pojistitelem. Pojistitel je povinen pojistníky o těchto podmínkách informovat (s výjimkou uzavření obchodu na dálku) a nemá pravomoc je měnit bez jejich souhlasu.[15] Tyto podmínky dále specifikují jednotlivé druhy pojištění.

Pojišťovny dnes nabízí celou řadu produktů z oblasti životního pojištění. Podle toho jaké nebezpečí chceme pokrýt a co očekáváme od pojištění, můžeme volit mezi 4 základními skupinami.

Kapitálové pojištění

Nabízí pojištění na smrt i dožití s jednorázovou výplatou pojistné částky v případě úmrtí či dožití věku stanoveného v pojistné smlouvě. Součástí pojištění je možnost využití také spoření. Pojistník si však v tomto případě nevolí míru zhodnocení svých úspor. Odhad zhodnocení po dobu trvání pojištění pojišťovna určuje formou technické úrokové míry. Maximální výši technické úrokové míry stanoví vyhláška ministerstva financí. Jistotou vymezenou v pojistné smlouvě je výplata pojistné částky při úmrtí či dožití stanoveného věku.

Důchodové pojištění

Tento produkt se v nabídce pojišťoven vyskytuje dnes již omezeně. Účelem je nejen pojištění pro případ dožití, ale také zachování životní úrovně v důchodovém věku. Pojištění nabízí i spořicí složku ke zhodnocení peněžních prostředků formou pojistného.

Úpravou jeho výše je zároveň zohledňována inflace. Výplata pojistné částky je realizována jednorázově či formou pravidelných výplat. Pojem dožití je zde chápán stanovením věkové hranice v pojistné smlouvě od 50 – 70 let.

Investiční pojištění

Je novějším a dynamičtějším typem pojištění i spoření zároveň. V současné době je produktem široce nabízený finančními poradci a bankéři. Je dobrou volbou pro investici peněžních prostředků v delším období a zároveň jako produkt pojištění nabízí i pojistnou ochranu. Pojištěný má možnost volby investiční strategie. Ta mu však negarantuje míru zhodnocení svých úspor. Z vybraného pojistného pojišťovna investuje peněžní prostředky do podílových fondů. Pravidla investování však nejsou totožná s investováním do podílových fondů.

Rizikové pojištění

Tímto pojištěním se nepojišťuje dožití, ale pouze smrt. Pojistnou událostí je tedy smrt. Stanovená pojistná částka je vznikem pojistné události vyplácena osobám uvedeným ve smlouvě. Není produktem vhodným ke zhodnocení úspor, protože neobsahuje spořicí složku. Nejlépe využitelný je k zabezpečení rodiny peněžními prostředky, pokud nastane zmíněná pojistná událost. Na tento druh pojištění se nevztahuje daňové zvýhodnění.

Univerzální pojištění

Typ pojištění nabízející univerzální podmínky dle měnících se potřeb pojistníka. Např. možných změn pojistného v průběhu pojištění, přerušení pojistného, aj. Pojišťovna zhodnocení jistí technickou úrokovou mírou, nezaručuje však výši pojistné částky.

Výčet uvedených druhů životního pojištění není taxativní a pojišťovny často nabízí řadu modifikovaných pojistných produktů a připojištění v rámci těchto skupin.

2.2.3 Přerušení a zánik životního pojištění

Často se vyskytující finanční problémy nutí většinu pojištěnců k rozhodnutí zrušení pojištění. Toto řešení nemusí být jediné a nejvýhodnější v dané situaci.

Z tohoto důvodu pojišťovny nabízejí jiné alternativní možnosti přerušení pojištění. § 18 zákona o pojistné smlouvě vymezuje přerušení při nezaplacení pojistného do 2 měsíců od splatnosti nebo přerušení pojistného dohodou. Dohodnou-li se pojistitel a pojistník na přerušení, pojišťovna nabízí možnosti, které závisí také na typu sjednaného pojištění. Těmito variantami jsou snížení pojistného, změna pravidelné doby splácení, stanovení splátkového kalendáře, odložení platby pojistného s jeho pozdější úhradou, přechod z původní smlouvy na jinou, případně další možnosti stanovené pojišťovnou.[34]

Nedohodnou-li se pojistitel s pojistníkem, dochází k zániku pojištění. Tento institut přináší řadu negativních dopadů, zejména v podobě nákladů pojistníka. Náklady nese pojistník například při zániku pojištění s možností spoření. Pojišťovna nevyplácí celé pojistné vložené pojistníkem, ale pouze jeho část. U zániku rizikového pojištění prostřednictvím výpovědi pojistníka, pojišťovna nevyplatí nic. Přesné podmínky u uvedených možností zániku specifikuje zákon o pojistné smlouvě a všeobecné podmínky pojišťoven.[15]

Uplynutí pojistné doby

K zániku životního pojištění na základě pojistné smlouvy dochází uplynutím pojistné doby, pokud byla sjednána. V pojistné smlouvě lze stanovit, že k zániku je nutno včasné oznámení této skutečnosti pojistiteli. Včasným oznámením se rozumí lhůta do 6 týdnů před uplynutím pojistné doby. § 19 stanoví při nedodržení této lhůty prodloužení pojištění za stejných dříve sjednaných podmínek, nestanoví-li pojistná smlouva jinak.

Dohoda

Představuje souhlasný projev vůle pojistitele i pojistníka o zániku pojištění. Povinnou náležitostí dohody je určení okamžiku zániku a způsobu vypořádání závazků.

Nezaplacení pojistného

Pokud dojde k nezaplacení pojistného pojistníkem, a to i po doručení písemné upomínky k zaplacení od pojistitele, pojištění zaniká uplynutím lhůty stanovené v upomínce. Lhůta musí trvat minimálně 1 měsíc. Pokud se pojistitel a pojistník dohodnou, lze ji před uplynutím prodloužit.

Výpověď

Možnost výpovědi pojistné smlouvy stanoví § 22 pojistníkovi ve lhůtě 1 měsíce od dne doručení oznámení o převodu pojistného kmene nebo zveřejnění oznámení o odebrání povolení provozovat pojišťovací činnost.

Osmidenní lhůta pro zánik pojištění trvá ode dne doručení výpovědi. Pojistitel nebo pojistník mohou vypovědět pojistnou smlouvu do 2 měsíců po uzavření pojistné smlouvy. V těchto případech se rovněž uplatní výše uvedená osmidenní lhůta pro zánik pojištění. Výpověď musí být písemná.

Odstoupení

Institut odstoupení ruší pojistnou smlouvu od počátku. Zákon o pojistné smlouvě stanoví lhůtu 30 dnů od dne odstoupení pro vypořádání závazků z vyplaceného pojistného a pojistného plnění mezi pojistitelem a pojistníkem. Lhůta odstoupení v délce 2 měsíců náleží pojistiteli, jestliže pojistník uvedl nepravdivé nebo neúplné údaje. Stejnou lhůtu uplatní pojistník v případě, že pojistitel odpoví neúplně či nepravdivě na dotazy pojistníka. Na smlouvy životního pojištění uzavřené obchodem na dálku se vztahuje lhůta pro odstoupení 30 dnů. Počátek lhůty je stanoven od dne sdělení pojistných podmínek na žádost nebo obdržení potvrzení o obchodu na dálku.

Odmítnutí plnění

Dozvěděl-li se pojistitel při vzniku pojistné události některé podstatné skutečnosti a tyto skutečnosti nemohl před uzavřením pojistné smlouvy ovlivnit, náleží mu právo odmítnout plnění. Zde se tedy projeví v minulosti neúplně či nepravdivě podané informace, které se staly součástí pojištění.

Vznikem pojistné události

Všeobecné a zvláštní podmínky pojišťoven stanoví pojistnou událost podle druhu pojištění. Pojistnou událostí může být smrt, dožití, závažné onemocnění, invalidita aj. Sjednaná pojistná částka v případě smrti pojištěného je vyplacena osobě obmyšlené sjednané v pojistné smlouvě. Tuto částku není nutno danit, není však ani součástí dědického řízení.

Dalšími případy je například zánik životního pojištění vyplacením odkupného.

2.2.4 Daňové zvýhodnění

Životní pojištění lze využít k více účelům. Můžeme jej označit nejen jako pojistný produkt, ale také finanční produkt k zabezpečení peněžních prostředků na stáří. Pro tento účel zákon o dani z příjmů č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů vymezuje daňové zvýhodnění na životní pojištění sjednané pro případ smrti, dožití a důchodové životní pojištění s výplatou sjednané částky jednorázově. Nárok na uplatnění zvýhodnění je povinen pojištěný prokázat pojistnou smlouvou a potvrzením o zaplacení pojistného pojistiteli. Podmínky stanovené zákonem pro uplatnění daňového zvýhodnění jsou:

- sjednání pojistné smlouvy minimálně na 60 měsíců,
- s výplatou plnění minimálně v 60 letech,
- pojištěný je současně i pojistníkem,
- při pojistce „na dožití“ je třeba sjednat pojistnou částku 40 000 Kč (smlouvy do 15 let), 70 000 Kč (smlouvy nad 15 let),
- u důchodového pojištění minimální pojistná částka odpovídá výši jednorázové výplaty při dožití.

Daňovou úlevou pro zaměstnance je odečet pojistného ze základu daně maximálně 12 000 Kč ročně. Pokud přispívá na životní pojištění zaměstnavatel svým zaměstnancům má právo si odečíst ze základu daně až 8 000 Kč ročně.[13]

2.3 Podílové fondy

2.3.1 Podílový fond a jeho činnost

Jedním z nejčastějších nástrojů investování peněžních prostředků jsou podílové fondy. Právní úpravu činnosti podílových fondů vymezuje zákon o kolektivním investování č. 189/2004 Sb. Nahradil tak původní úpravu zákona č. 248/1992 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech.

Podílový fond je souborem majetku užívaného k investiční činnosti, bez právní subjektivity. Tento majetek je určen podílníkům, tedy majitelům podílových listů v poměrovém vyjádření. Fond je založen investiční společností, která realizuje i jeho správu. Hospodaření s portfoliem podílníků investiční společnost provádí svým jménem, na účet podílníků, kterým vydává podílové listy. Podílové fondy uskutečňují kolektivní investování. Na základě definice vymezené v zákoně, lze kolektivní investování označit za správu peněžních prostředků od investorů a hospodaření s nimi.

Investování je realizováno k účelu rozložení rizika. Finanční instituce, které se zabývají kolektivním investováním společně s podílovými fondy, jsou investiční fondy i investiční společnosti.[16]

Česká národní banka schvaluje statut podílového fondu, tedy dokument s informacemi o způsobu investování peněžních prostředků, rizicích a dalších podstatných informacích. Statut je důležitou součástí podílového fondu zejména pro investory. Z výčtu informací specifikovaných v zákoně můžeme vyčlenit podstatné náležitosti statutu:

- strategie investování fondu,
- osoby podílející se na činnosti fondu,
- místo a datum registrace fondu,
- hodnocení a garance,
- charakter investic, náklady a poplatky,
- profil rizika investice a investora.[16]

Statut ve své podstatě vyjadřuje období smluvních podmínek mezi investiční společností a podílníkem. Určí jejich vzájemná práva a povinnosti při kolektivním investování. Investiční společnost je zákonem povinna umožnit podílníkovi seznámit se s obsahem statutu. Podílníkovi však povinnost seznámení se zákon neukládá.[6]

Cenným papírem emitovaným podílovým fondem je podílový list. Uděluje pravomoc podílníkovi na majetkový podíl a výnosy fondu. Právo podílníka na výplatu výše svého podílu dle podílového listu vzniká, jen pokud se podílový fond uzavírá, dochází k ukončení správy majetku fondu a výplatě podílů. Podle vývoje růstu či poklesu majetku fondu se mění výše majetku podílníka. Vývoj ovlivňuje také prodejnost podílových listů. Prostředky získané z prodeje jsou dále investovány na kapitálových trzích. Podle úspěšnosti investování se mění kurz podílového listu. Majetkový výnos a způsob jeho vyplácení určí statut podílového fondu. Nabízí se možnost jeho udržení ve fondu nebo vyplacení. Vyplacený podíl je nutno zdanit podle dle zákona o daních z příjmů č. 586/1992 Sb., pokud jsou podílové listy drženy po dobu kratší než 6 měsíců.

Z vlastnictví podílového listu nevyplývají práva podílníka na řízení a hospodaření fondu. Podílový list je možno emitovat na jméno či na doručitele. Převoditelnost rubropisem nelze statutem podílového fondu omezit. K prodeji podílového listu dochází po dobu 6 měsíců ode dne povolení k jejich vydání, za stanovenou jmenovitou hodnotu.[16]

Základní členění rozlišuje dva typy podílových fondů, které se pro podílníky liší ve více znacích. Pro podílníka je jedním z nejdůležitějších likvidita, která zajišťuje možnost zpětného odkupu podílových listů.

Otevřený podílový fond

Na tento typ fondu se nevztahuje omezení počtu vydaných podílových listů či doby jeho trvání. Vstup, případně výstup fondu není omezen. Vzniká zde povinnost odkoupení listů investiční společností na žádost podílníka. Při vznesení nároku na odkup podílového listu je investiční společnost povinna do 15 dnů nároku vyhovět. Ve výjimečných případech, o kterých rozhodne představenstvo investiční společnosti, může dojít k pozastavení odkupu investiční společností nejvýše na 3 měsíce. Tuto skutečnost má společnost povinnost oznámit podílníkům i České národní bance. ČNB nepovolí v rámci správního řízení pozastavení, pokud zjistí hrozící poškození zájmů podílníků.

Při náhlém vzniku více nároků na odkup podílů současně vzniká nebezpečí snížení hodnot podílových listů. Faktorem je zejména existence nelikvidních aktiv ve fondu.[6]

Uzavřený podílový fond

Při volbě tohoto typu fondu podílníkům obecně nevzniká pravomoc na uplatnění nároku zpětného odkoupení podílových listů. § 13a ZKI určí fakultativní právo nároku na odkup u fondu s trváním 10 a více let či lhůtu dle podmínek statutu fondu, nestanoví-li zákon jiné podmínky. Fond určí přesný limit prodeje podílových listů a dobu pro jejich prodej. Podílové listy jsou zde součástí obchodů na veřejném trhu. Hodnota majetku na základě podílového listu je odlišná, než je cena obchodovatelná.[6]

Podle typu cenných papírů, do kterých fondy investují, rozlišujeme fondy akciové, dluhopisové, fondy peněžního trhu, smíšené fondy, fondy fondů.[31]

Akciové fondy se zaměřují se na investice převážně do akcií dle regionu, sektoru, tématu, velikosti společnosti, indexu. Zde investují nejčastěji agresivní typy investorů. **Dluhopisové fondy** investují nejčastěji do státních a podnikových dluhopisů různé doby splatnosti a stupně rizika. **Fondy peněžního trhu** mají rozloženy investice v pokladničních poukázkách, termínovaných vkladech, depozitních certifikátech, směnkách, popřípadě dluhopisech. Délka splatnosti cenných papírů je maximálně 1 rok. **Smíšené fondy** kombinují zmiňované aktiva a nabízí více možností investic zároveň. Investovat mohou do různých komodit, nemovitostí, derivátů. Strategie investování závisí na statutu fondu, proto průměrný výnos u smíšeného fondu lze očekávat v rozmezí 5 – 10 % p. a. **Fondy fondů** investují do podílových listů pocházejících z jiných podílových fondů. Nevýhodou je, že investoři často platí poplatky navíc.[6]

2.3.2 Zrušení podílového fondu

Právní úprava zrušení podílového fondu je vymezena v zákoně o kolektivním investování. Při zrušení podílového fondu ze zákona dochází k:

- odebrání povolení ke vzniku podílového fondu ČNB,
- zrušení investiční společnosti s likvidací a to soudním rozhodnutím,
- uplynutí doby, na kterou byl fond zřízen,
- insolvenční investiční společnosti,
- splynutí či sloučení.[16]

Podílový fond je povinen po naplnění podmínek stanovených ZKI vypořádat majetek fondu a vyplatit podíly jeho účastníkům, konat kroky vedoucí k ukončení jeho činnosti a informovat investiční společnost. Obecná lhůta pro vypořádání majetku při zrušení činí 6 měsíců od dne, kdy rozhodnutí nabude právní moci. Pokud o zrušení požádá samotná investiční společnost, předloží České národní bance žádost o odejmutí povolení k výdeji podílových listů. O zrušení podílového fondu rozhoduje ČNB.

Stanovené vymezení ze zákona přináší i řadu nejasností týkajících se reálného dodržení lhůt. Lhůta pro výplatu podílů podílníkům při ukončení fondu je stanovena na 1 měsíc. Tato lhůta však v praxi nemusí být splnitelná. Pokud dojde například ke změně bydliště či úmrtí podílníka a investiční společnost není schopna doručit oznámení o výplatě podílů. Ustanovení § 568 občanského zákoníku stanoví pravomoc investiční společnosti vzdát se závazku vůči podílníkům v případě jejich prodlení či neznalosti věřitele. Tyto podíly je povinná uložit do úřední úschovy. Nárok podílníka na výplatu podílů zaniká dle občanského zákoníku uplynutím 4 let. Výše nevypacených podílů se stane součástí majetku investiční společnosti.[6]

2.3.3 Daňová oblast

Zákon o dani z příjmu č. 586/1992 Sb., stanoví zdanění výnosů podílových fondů. U fyzické osoby, která nepodniká a pobírá pouze jediný příjem ze zaměstnání, se zdanění posuzuje podle doby držení podílového listu. Přesáhne-li doba mezi nabytím a prodejem podílového listu 6 měsíců, jedná se o výnos osvobozený od daně a není nutno podávat daňové přiznání. Při prodeji podílových listů do 6 měsíců od jejich nabytí zákon posuzuje výnos jako zdanitelný a v podobě zisku je zdaněn dle § 10 odst. 1 - Ostatní příjmy, daňovou sazbou 15 %.[13]

Od roku 2015 se předpokládá nabytí platnosti novela zákona o jednom inkasním místě, která prodlouží daňový test ze zmíněných 6 měsíců na 3 roky. Osvobození od daně z příjmů se bude týkat jen výnosů z cenných papírů, u kterých doba mezi nabytím a prodejem přesáhne 3 let. Lhůta se bude vztahovat na cenné papíry pořízené od 1. 1.2015. Toto datum se prozatím nepovažuje za konečné, účinnost novely je předpokládána a v diskuzích.

Poplatníkem daně z příjmů právnických osob není podílový fond, ale investiční společnost. Ta zdaňuje výnos 5% sazbou daně záměrně stanovenou na nízké úrovni, aby přilákala potencionální zahraniční investory.

Výnos fondu v podobě dividend je zdaněn 15% srážkovou daní investiční společností a čistý výnos je vyplacen podílníkům.

2.4 Spořicí účty

2.4.1 Založení spořicího účtu

Další možnosti spoření nabízí vkladové produkty bankou označené jako spořicí účty. Na bankovním trhu existuje široká nabídka těchto produktů. Jejich zhodnocení je mnohem výhodnější než držet finanční prostředky na bankovních účtech. Vše záleží na nabídce a podmínkách banky, proto může v případech existence některých účtů dojít k poklesu zhodnocení pod hranici inflace. Díky své snadné dostupnosti peněžních prostředků jsou velmi často využívány také k transakcím, které nabízejí běžné účty.

Dnes jsou mnohdy tyto typy účtů bez poplatků. Konkurenceschopnost bank stále rozšiřuje nabídku služeb spojených se spořicími účty, a tím se tento produkt stává oblíbenějším.

Právní úpravu vkladového účtu stanoví zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. § 716 vymezuje závazek banky zřídit vkladový účet na základě smlouvy, stanovit měnu, ve které bude veden a zabezpečit úhradu úroků majiteli účtu. Majitele smlouva zavazuje k vložení peněžních prostředků na účet.

Tyto prostředky majitel přenechá po stanovenou dobu k využití bance. Možnost založení spořicího účtu se vztahuje na fyzickou osobu starší 18 let nebo právnickou osobu.

Zákon stanoví písemnou formu smlouvy a vymezí kromě nutných náležitostí i další, které může smlouva obsahovat:

- osoby, kterým náleží pravomoc nakládat s peněžními prostředky na účtu,
- výši, způsob úhrady a dobu splatnosti úrokových sazeb,
- stanovené lhůty přijatých a poskytnutých plateb,
- výši zůstatku na účtu,
- nakládání s peněžními prostředky na účtu.[12]

Smlouva o založení spořicího účtu je uzavřena na dobu neurčitou nebo lze využít opakovaného prodloužení doby, po kterou byl účet založen. Výpovědní lhůta může a nemusí být stanovena. Pokud je výpovědní lhůta stanovena, banka si za předčasný výběr sráží poplatek. Vložená částka spoření není taxativně stanovena a její výši je možno měnit.

Banka si v řadě případů může stanovit jako podmínku pro založení spořicího účtu sjednání běžného účtu. Spořicí účty samotné nejsou určeny k platebnímu styku.

Výše úroků ze spořicího účtu si stanoví každá banka svým interním předpisem. Není-li tomu tak, § 718 odst. 1 stanoví výši úroku na polovinu lombardní sazby, stanovené Českou národní bankou, ke dni připsání úroku na konečném zůstatku účtu. Vývoj úrokových sazeb ovlivňuje vývoj sazeb vyhlášených ČNB, inflace i další vlivy. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v aktuálním znění stanoví zdaňování úroků srážkovou 15% daní u fyzické osoby, právnická osoba zdaňuje v rámci příjmu z kapitálového majetku. Úroky připisuje banka na účet až po zdanění.

Pojištění vkladů

Pro zabezpečení větší ochrany peněžních prostředků střadatelů na bankovních účtech, zákon o bankách č. 21/1992 Sb., ukládá povinnost bankám a družstevním záložnám ukládat do Fondu pojištění vkladů částku ve výši 0,4 %. Částka je ukládána do fondu čtvrtletně z průměrného objemu vkladů. Stavební spořitelny ukládají 0,2 %. Do Fondu pojištění vkladů jsou povinny přispívat banky se sídlem na území ČR a pobočky zahraničních bank v ČR. Fond zajišťuje ochranu bank před finanční krizí, kdy střadatelé žádají o velké množství finančních prostředků ve stejném okamžiku.

Pojištění se vztahuje na vklady včetně úroků od fyzických i právnických osob, ať už jsou vedeny v zahraniční nebo české měně. Pokud dojde k insolvenční banky či oznámení ČNB o platební neschopnosti banky, Fond pojištěných vkladů se stává ručitelem vkladů. Zákon stanoví lhůtu výplaty peněžních prostředků fondem do 20 dnů od insolvence. Výše vkladů včetně úroků je pojištěna do hodnoty 100 000 €, tedy 100 % vkladů.[24]

2.4.2 Zrušení spořicího účtu

Přesnou právní úpravu zrušení spořicího účtu zákon neupravuje. Konkrétní podmínky si stanoví bankovní instituce na základě dispozitivní úpravy zániku běžného účtu, upraveného v § 715 a následujících, obchodního zákoníku. Tento stanoví, že k ukončení smlouvy o běžném účtu je oprávněn majitel účtu i banka kdykoliv písemnou formou (§715). Nárok na výpověď ze smluvního vztahu má banka, pokud zjistí, že majitel účtu porušil podstatně povinnosti stanovené ve smlouvě. Účinnost výpovědi nastává dnem, kdy je doručen majiteli účtu. Po zániku účtu banka s okamžitou platností vypořádá pohledávky a závazky. Majitel účtu bance vrátí vydané tiskopisy šeků a platební karty.[12]

Výpovědní lhůty jsou upraveny zákonem č. 40/1964 Sb., občanským zákoníkem v § 122. V případě smrti majitele účtu podle § 715 nedochází k pozastavení transakcí a plateb na účtu do doby, než se banka hodnověrně dozví o úmrtí majitele účtu. Pozastavení se vztahuje jen na platby a transakce sjednané při založení účtu. Majitel účtu má právo stanovit plnou mocí dispozici k účtu jiné osobě. Pravomoc disponovat s peněžními prostředky může být dána ustanovenému správci dědictví a tato skutečnost je oznámena bance.[12]

3 Komparace jednotlivých variant spoření

V následujícím textu práce jsou srovnány vybrané varianty spoření dle kritérií, které ovlivňují rozhodování o jejich volbě. Variantami spoření jsou zde vybrané finanční produkty. Podstatnou částí je vyhodnocení srovnání jednotlivých produktů. Součástí kapitoly je také posouzení současné situace na finančním trhu v předchozích letech a predikce pro letošní rok.

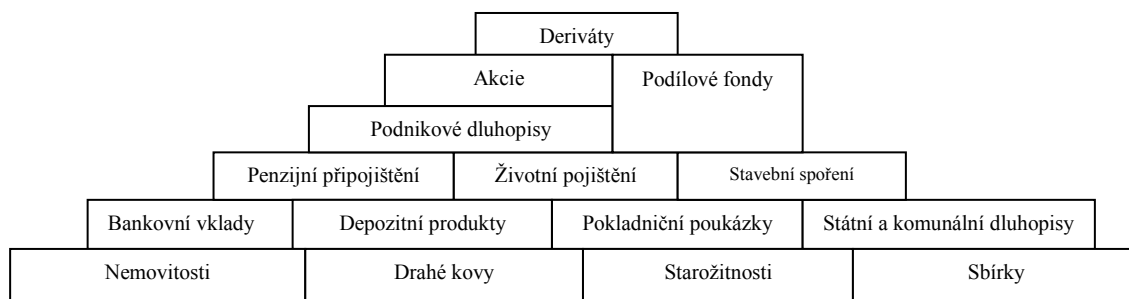
3.1 Srovnání finančních produktů dle zvolených kritérií

Srovnávanými finančními produkty jsou penzijní připojištění, investiční životní pojištění, otevřené podílové fondy a spořicí účet. Hlavními srovnávacími kritérii jsou riziko, likvidita a výnos. Při investování platí pravidlo, že nelze dosáhnout všech faktorů současně, tedy ideální investice.

3.1.1 Riziko

Rizikem chápeme stav nejistoty. Podle výpočtu pravděpodobnosti lze tuto nejistotu odhadnout. Pojmy spoření a investování se v zásadě liší stupněm rizika. V souvislosti s investováním nese investor investiční riziko spojené s dlouhodobým vývojem finančních aktiv. Investice do finančních aktiv umožňuje vyšší zhodnocení finančních prostředků v budoucnosti vykoupené zároveň i vyšším rizikem jejich ztráty. Spoření samotné je zpravidla bezpečnější, nabízí pravidelné ukládání finančních prostředků na stanovený účet. Zde můžeme zahrnout ukládání prostředků na účty penzijních fondů, vkladové účty, termínované účty či účty stavebního spoření. Existuje zde pravděpodobnost, že náš cíl naspoření určité částky nebude splněn. Faktory tohoto neúspěchu představuje nejasný vývoj ekonomické situace v dlouhém časovém horizontu, výkyvy úrokových sazeb, devizových kurzů, legislativní faktory. Riziko u jednotlivých investičních a finančních produktů znázorňuje obrázek 3.1.

Obr. 3.1 Pyramida rizika

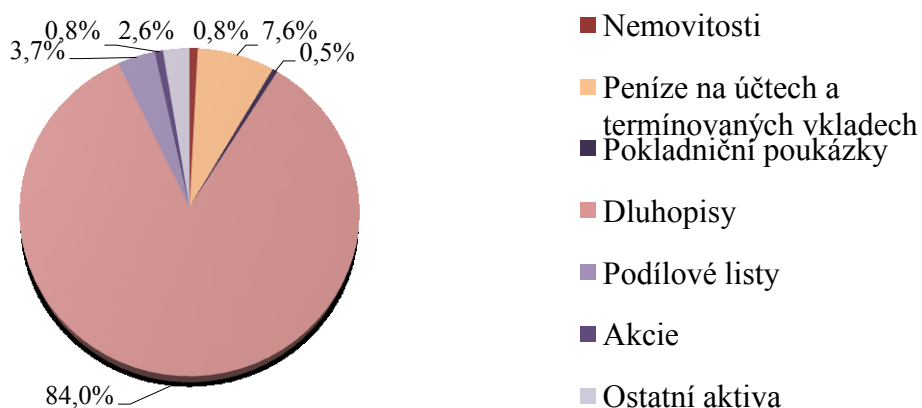


Zdroj: Osobní a rodinné bohatství. Kam s penězi.[4]

Dolní část pyramidy tvoří aktiva, která jsou nejbezpečnější. Výnos z těchto aktiv se dá snadno odhadnout. Střední část pyramidy obsahuje finanční produkty, které nabízejí finanční a pojišťovací instituce, mají vyšší úroveň rizika. Nejrizikovější aktiva jsou ve vrchní části pyramidy. Tedy investice do akcií, akciových fondů a derivátů.

S **penzijním připojištěním** jsou spojena rizika změn legislativy i daňových zákonů. Jejich novelizací může dojít k úpravě daňových zvýhodnění a některých dalších podmínek. Riziko může představovat i skutečnost, že vklady účastníků nejsou pojištěny. Celkově však tento produkt můžeme z hlediska rizika označit za bezpečný. Současné podmínky stále nabízejí garanci nezáporného výnosu. Stát garantuje vyplacení státního příspěvku při splnění stanovených podmínek. Bezpečnost produktu znázorňuje rozložení investic penzijních fondů v grafu 3.1. Největší část prostředků je investována do relativně bezpečných aktiv z důvodů zákonných omezení. Fondy stanovují konzervativní strategii investování.

Graf 3.1 Rozložení portfolia PF v procentním vyjádření



Zdroj: Asociace penzijních fondů České republiky

Riziko **životního pojištění** je posuzováno z hlediska investiční funkce, kterou tento produkt plní. Strategie investování je v podstatě totožná se strategií investování podílových fondů. Při porovnání rizika je nutno zohlednit následující typy investorů:[33]

Konzervativní investor

Má negativní postoj k riziku. Preferuje stabilitu a bezpečnost svých finančních prostředků, proto je vkládá do vkladových produktů bank, ale i penzijního připojištění či stavebního spoření, kde získává stabilnější zhodnocení. Volí takové produkty, jejichž zhodnocení alespoň částečně pokryje inflaci.

Vyvážený investor

Investor se nevyhýbá riziku a požaduje určitou výnosnost svých investic. Vybírá taková finanční aktiva, která mu nejen pokryjí inflaci, ale přiměřeně zhodnotí vložené prostředky. Typicky volí největší podíl dluhopisů do svého portfolia.

Dynamický investor

Je označován jako agresivní investor. Riziko vyhledává. Předpokládá, že riziková finanční aktiva zajistí vysoký výnos v delším časovém horizontu. V krátkém období akceptuje i ztrátu.

Investiční riziko nese v případě sjednání investičního životního pojištění investor, nikoliv pojišťovna. Riziko představují nejen investice do domácích, ale i zahraničních fondů. Tyto jsou spojeny zejména s kurzovými riziky. Výhodou zůstává, že riziko lze v průběhu trvání pojištění snížit změnou investiční strategie a ovlivnit tak spořicí složku. Při dožití není garantována naspořená částka. Před sjednáním pojištění pojišťovny nabízejí vyplnění investičního dotazníku, aby sestavily portfolio dle preference rizika klienta. Obecné doporučení pro diverzifikaci rizika je volba portfolia složeného z více finančních aktiv (akcií i dluhopisů).

Nejdůležitější rizika, která by měl investor zvážit při investicích do **otevřených podílových fondů** jsou rizika tržní a měnová. Tržní riziko je v dlouhodobém časovém horizontu spojeno s vývojem tržní situace. Měnové riziko při investici do zahraničních investičních aktiv ovlivňuje kurz zahraniční měny vůči domácí měně. S investicemi do zahraničních fondů existuje celá řada dalších neovlivnitelných situací, které mají dopad na investice. Patří zde například mezinárodní politická situace, omezení zahraničních investic, regulační omezení, právní i daňové podmínky. Úrokové riziko ovlivňuje tržní cenu dluhopisů i akcií.

Další ohrožení pro investora představuje důvěryhodnost emitenta cenných papírů a depozitáře, změny legislativních podmínek, riziko omezení přechodu k jinému fondu stanovené daným fondem a jiná specifická rizika.[30] Investorovou snahou by měla být eliminace rizika, například vhodnou dobou držby investice ve fondu.

Doporučená doba u peněžního fondu je stanovena na 6 měsíců až 1 rok. U dluhopisového fondu se doporučená minimální doba pohybuje 1 až 2 roky, u smíšeného fondu doba 2 až 5 let a pro akciový fond je stanovena minimální doba 5 let. Výhodou investic do fondů je eliminace rizika výkyvů při obchodování na burze.[3]

Riziko u **spořicíh účtů** je ze zmíněných produktů nejnižší. Spořicí účty slouží zejména k uchovávání hodnoty peněžních prostředků. Současně jsou pojištěny do výše 100 000 €. Tímto se stávají jedním z nejbezpečnějších finančních produktů. Největší hrozbou zůstávají nízké úrokové sazby, které znehodnocují úspory při rostoucí inflaci.

U všech komentovaných produktů existuje velké riziko inflace. Vlivem tohoto faktoru může nastat výrazné znehodnocení kupní síly investovaných finančních prostředků. Predikcemi inflace se zabývá ČNB. Provádí tzv. „inflační cílení“ neboli sestavuje plán inflace, kterého chce v příštím roce dosáhnout. Na predikci pro budoucích několik let se však nelze spoléhat.[10]

3.1.2 Likvidita

Vyjadřuje schopnost prodat finanční aktivum s vynaložením co nejnižších dodatečných nákladů. Čím větší rozdíl vznikne mezi hodnotou prodeje či zpeněžením a aktuální tržní hodnotou, tím je aktivum či produkt méně likvidní. I při spoření v delším časovém horizontu je třeba zvážit likviditu v případě nenadálých situací a aktuální potřeby hotovostních prostředků.[3]

Penzijní připojištění označujeme jako jeden z finančních produktů, které jsou nejméně likvidní. Při jeho sjednání jsme vázáni podmínkami (viz kapitola 2), které omezují okamžitý výběr naspořených peněžních prostředků. Hotovost z penzijního připojištění je možno vybrat v rámci odbytného, při ukončení penzijního připojištění. Je nutno zvážit hodnotu prostředků, o kterou v tomto případě přijdeme. Penzijní fond nám vyplatí pouze vlastní příspěvky a příspěvky zaměstnavatele. Přijdeme o státní příspěvky i výnosy z nich.

Přispívá-li nám na penzijní připojištění zaměstnavatel, úhrn jeho příspěvků bude zdaněn 15% sazbou daně. Výnosy z vlastních příspěvků budou rovněž zdaněny sazbou 15%. Na zbylé finanční prostředky je nárok ve lhůtě 3 měsíců od podání žádosti. Uplatníme-li daňový odpočet s částkou příspěvků přesahující 6000 Kč, vznikne nám povinnost zpětného dodanění. Fond má dále právo vybrat poplatek za předčasné ukončení v max. výši 800 Kč, pokud délka připojištění trvala méně než 5 let.[3]

Podobnou možnost jako u penzijního připojištění nabízí také **investiční životní pojištění**. Jedná se o obdobu odbytného, tedy částečný odkup, odprodej části vlastněných podílů. Odkup můžeme realizovat ve formě peněžní hodnoty nebo počtu podílových jednotek. K tomuto kroku bychom měli přistoupit až v nejnútnejších případech nedostatku hotovosti, abychom nemuseli uhradit vysoké náklady. Pokud se rozhodneme o odkup v prvních letech pojištění, zvyšuje se hrozba ztráty finančních prostředků. Délka pojištění v takto krátké době zpravidla ještě nepokryje vstupní poplatek. Některé investice jsou omezeny podmínkami odkupu pouze po 2 letech investování, jiné například povinností minimální výše zůstatku po odkupu. Výše vyplaceného odkupu je snížena o zaplacené pojistné a zdaněna 15% sazbou daně. Nesnižuje se o příspěvky zaměstnavatele. Odpadá podmínka zpětného dodanění za předchozí uplatnění daňových odpočtů.[3]

Investice do **otevřených podílových fondů** patří na finančním trhu k likvidnějším. Investorovi zaručují právo na zpětný odkup investiční společností za aktuální majetkovou hodnotu fondu, která připadá na podílový list. Zde je nutno počítat s výstupním poplatkem v max. 4 %, stanoveným statutem podílového fondu. Pokud k odkupu dojde před uplynutím lhůty 6 měsíců od nákupu, vzniká povinnosti investora tento výnos zdanit. Největší likviditu z výběru otevřených podílových fondů zajišťují fondy peněžního trhu.

Vysokou likviditu a zároveň možnost spoření i v delším časovém horizontu nabízí **spořicí účty**. Pokud si navíc sjednáme spořicí účet bez výpovědní lhůty, hotovost je nám vyplacena téměř okamžitě bez poplatků. U spořicích účtů s výpovědní lhůtou je likvidita nižší a může se pohybovat v závislosti na délce lhůty určitý počet dnů až 1 rok. Navíc si banky účtují poplatky za předčasné výběry.

3.1.3 Výnos

Nejdůležitějším faktorem rozhodování při volbě investičního či finančního produktu je výnos. Výnos je výsledek očekávané výše finančních prostředků, kterou nám investice nebo produkt přinese. Při hodnocení výnosu je nutno zohlednit poplatky jednotlivých produktů, příspěvky státu, daňová zvýhodnění, tedy vše co ovlivňuje čistý výnos.

Při posuzování očekávaného výnosu z **penzijního připojištění** bychom měli sledovat dlouhodobé historické výnosy, nákladovost a rating fondu. Historické výnosy v předchozích 10 letech znázorňuje tabulka 3.1. Penzijní fond nekalkuluje přímo účastníkovi žádné poplatky, nicméně bonusy a prémie zprostředkovatelů jsou součástí provozních nákladů fondu, které snižují i výnosy určené účastníkům. Větší možnost snižovat tyto náklady mají větší fondy s vyšším počtem účastníků. Rozhodující může být i stabilita fondu a investiční strategie.

Tab. 3.1 Výnosnost penzijních fondů v roce 2000–2010 (v %)

Název penzijního fondu	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Ø 2005-2010
AEGON PF	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,50	3,50	2,10	2,11	...
Allianz PF	3,80	4,36	3,71	3,00	3,00	3,00	3,11	3,00	3,00	3,10	3,00	3,04
AXA PF	4,10	4,25	3,41	3,36	3,10	3,70	2,50	2,20	0,00	2,00	1,47	1,98
ČSOB PF Progres	5,62	3,90	4,26	4,30	5,30	5,00	2,30	2,40	0,02	1,00	1,03	1,96
ČSOB PF Stabilita	4,20	3,20	3,00	2,30	4,30	4,00	2,80	2,40	0,05	1,37	1,49	2,02
Generali PF	3,60	4,60	4,10	3,00	3,00	3,81	3,74	4,10	2,00	2,40	2,10	3,03
ING PF	4,40	4,80	4,00	4,00	2,50	4,20	3,60	2,50	0,04	0,10	2,10	2,09
PF České pojišťovny	4,50	3,80	3,20	3,10	3,50	3,80	3,30	2,40	0,20	1,20	2,00	2,15
PF České spořitelny	4,20	3,80	3,50	2,64	3,74	4,03	3,04	3,10	0,40	1,28	2,34	2,37
PF KB	4,89	4,40	4,63	3,40	3,50	4,00	3,00	2,30	0,58	0,24	2,23	2,06

Zdroj: Bankovní poplatky[27]

Z nabízeného **životního pojištění** předpoklad dosažení nejvyššího výnosu nabízí investiční životní pojištění. Výnos u tohoto produktu se odvíjí od stupně rizika, které je ochoten investor podstoupit (viz předchozí podkapitola riziko). Největší výnos obecně zajistí při dlouhodobé investici prostřednictvím agresivní strategie investování Výnos IŽP ovlivňuje výše pojistného, poplatky spojené s uzavřením pojistné smlouvy, správní poplatky placené při nákupu a prodeji podílových jednotek, přesunech mezi fondy či inkasu pojistného.

Výši poplatků stanoví každá pojišťovna ve svých podmínkách. Obecně se doporučuje pro zajištění vysokého výnosu využít tento produkt pouze dlouhodobě.

Výnosy plynoucí z **otevřených podílových fondů** se odvíjí od zvoleného typu fondu. Akciové fondy nabízejí průměrný výnos přibližně 8 až 10 % p. a. Dluhopisové fondy zhodnotí investice v průměru 4 až 6 % p. a. Očekávaný výnos u fondů peněžního trhu se pohybuje od 2 do 4 % p. a. Zhodnocení smíšených fondů se odvíjí od strategie investování uvedené ve statutu fondu s průměrem 5 až 10 % p. a. Tyto hodnoty jsou pouze teoretické a jejich výše je upravena každým podílovým fondem, není však garantována.[31] Výnosnost ovlivňují poplatky:

- vstupní (prodejní), které se pohybují od 0–5 %,
- výstupní, které jsou obvykle nižší než vstupní, v prvních letech mohou dosáhnout až 4 %,
- za správu (správcovský) 0–2 %.[3]

Vstupní poplatek pokrývá náklady fondu za vydání podílu a je zahrnut v jeho ceně.

Výnosy u **spořicíh účtů** mají v dnešní době tendenci klesat. Vlivem rostoucí inflace často dochází i ke ztrátám. Současný přehled úrokových sazeb u spořicíh účtů je znázorněn v příloze 1. Výše úročení se v řadě případů odvíjí od hodnoty vkladů. Založení a vedení účtu je zpravidla zdarma. Výnos závisí také na četnosti připisování úroků. Výhodnější pro klienta je měsíční připisování. V případě čtvrtletního připisování, které banky nabízejí, přicházíme o „úroky z úroků“. Sazby na spořicíh účtech nejsou mnohdy fixní a mění se v závislosti na ekonomické situaci. Jak již bylo zmíněno, tento produkt slouží spíše k uchování hodnoty peněz než k jejich zhodnocení v budoucnosti.

3.1.4 Vyhodnocení srovnání finančních produktů dle vybraných kritérií

Pokud jako investor požadujeme vysoký výnos, jsme nuceni podstoupit vyšší riziko za cenu snížení likvidity našich finančních prostředků. S ideálním modelem minimálního rizika, vysoké likvidity a vysokých výnosů se v praxi nesetkáme.[7] Hodnocení finančních produktů za účelem spoření podle kritérií rizika, výnosu a likvidity znázorňuje tabulka 3. 2.

Tab. 3. 2 Vyhodnocení srovnání finančních produktů

Finanční produkt	Riziko	Likvidita	Výnos
Penzijní připojištění	nízké	nízká	střední
Investiční životní pojištění	střední	nízká	střední
Otevřené podílové fondy	vysoké	střední	vysoký
Spořicí účet	nízké	vysoká	nízký

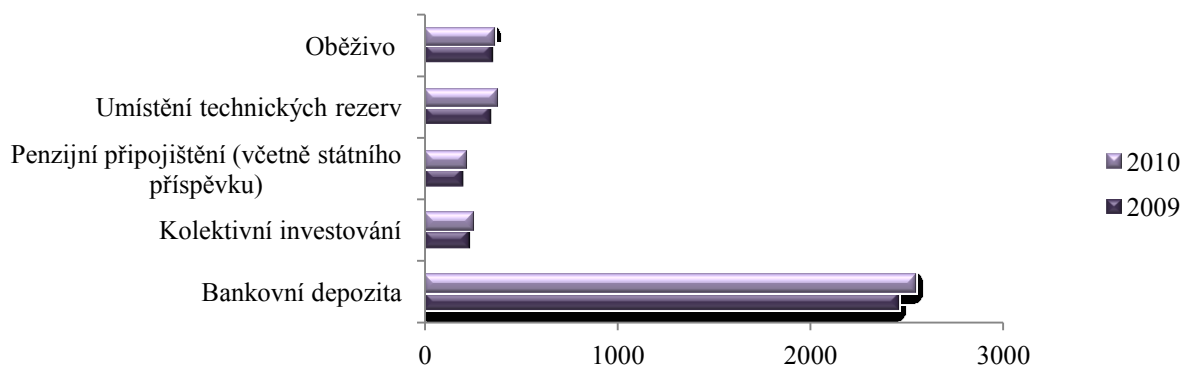
Zdroj: vlastní zpracování

Finanční produkt penzijní připojištění je spolu se spořicí účet nejbezpečnějším produktem ze srovnávaných produktů. Bezpečnost penzijního připojištění zaručují podmínky smlouvy, příspěvek státu a konzervativní strategie investování fondů. Bezpečnost spořicího účtu je dána 100% pojištěním vkladů na tomto typu účtu. Požadavek nejvyšší likvidity splňuje produkt spořicí účet. Výběr hotovostních prostředků u spořicího účtu bez výpovědní lhůty je okamžitý, popřípadě stanovení na určitý počet dnů stanovených bankou. Nejvýnosnějším produktem jsou obecně otevřené podílové fondy. Zejména akciové podílové fondy se svojí vysoce rizikovou skladbou portfolia nabízejí při dlouhodobé investici nejvyšší výnosy.

3.2 Současná situace na finančním trhu[18,22,32]

Finanční situace v posledních letech přiměla obyvatelstvo k větším úsporám a častějšímu využití produktů dlouhodobého charakteru. Nárůst finančních prostředků lze pozorovat u produktu penzijní připojištění a pojištění (zaznamenáno v umístění technických rezerv pojišťoven). Negativní dopad nezaznamenala ani bankovní depozita. Vývoj v roce 2009 a 2010 zobrazuje následující graf 3.2.

Graf 3.2 Vývoj prostředků na finančním trhu (v mld. Kč)



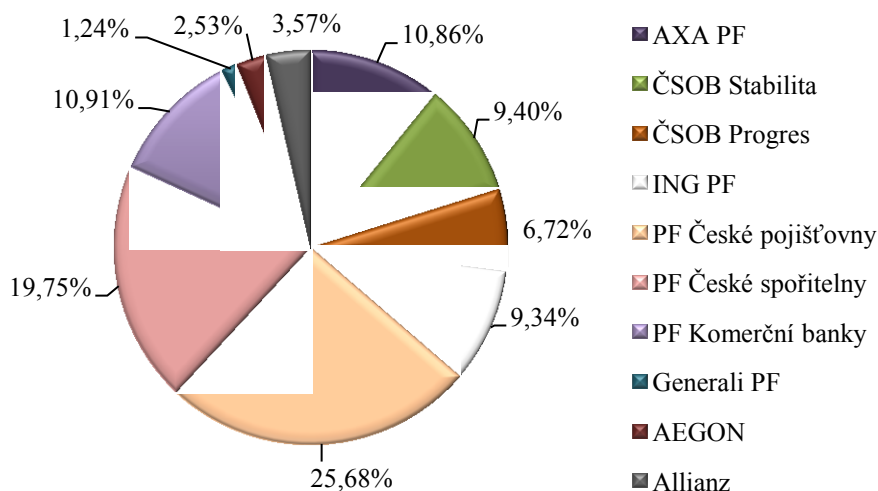
Zdroj: MF, ČNB, AKAT ČR

U penzijního připojištění rostl počet účastníků v roce 2011 mírnějším tempem než v předchozích letech. Koncem roku 2010 se počet účastníků pohyboval na hodnotě 4,5 milionu s majetkem fondu 216 mld. Kč. Během roku 2011 vzrostl počet o 38 000 účastníků. Vývoj v delším časovém období znázorňuje příloha 2.

Následující graf 3.3 zobrazuje podíl jednotlivých penzijních fondů na trhu penzijního připojištění v roce 2010. Obdobným tempem se vyvíjel trh i v roce 2011.

Ke konci letošního roku lze však očekávat odlišnou strukturu zejména v důsledku možnosti přechodu mezi fondy při zachování stávajících podmínek. Předpokládáme růst tržního podílu výnosnějších fondů, kterými jsou v současné době penzijní fond Allianz nebo Generali PF. Další změny nastanou od roku 2013 v důsledku návrhu volby investiční strategie u budoucích penzijních společností.

Graf č. 3.3 Tržní podíl penzijních fondů v roce 2010



Zdroj: Penzijní připojištění.cz

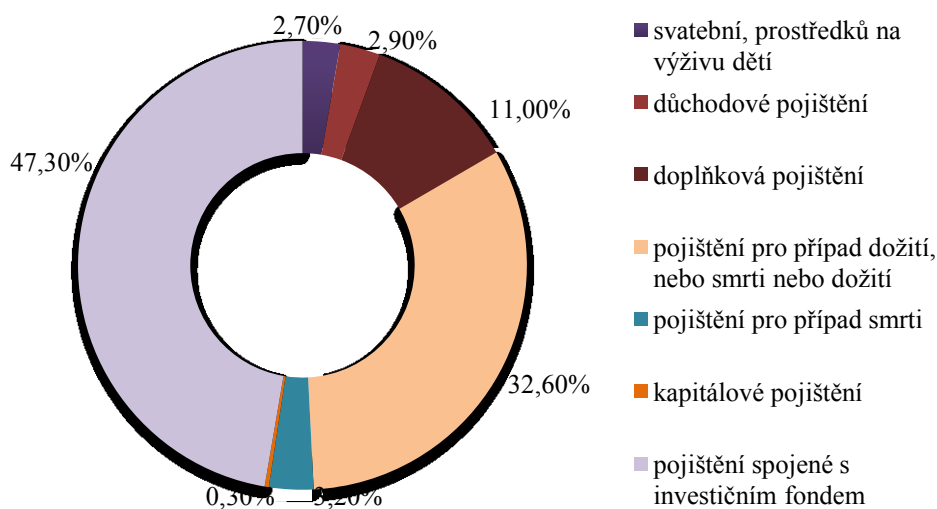
Koncem roku 2011 došlo ke sloučení 2 penzijních fondů finanční společnosti ČSOB a.s. Rozhodnutím k 30. 11. 2011 bylo zapsáno sloučení fondu ČSOB Progres s ČSOB Stabilita do obchodního rejstříku. Tento krok ČSOB učinila v souvislosti s přípravou na vznik transformovaných penzijních společností, které nahradí penzijní fondy od roku 2013. V letošním roce se tak nabízí možnost sjednání penzijního připojištění u 9 penzijních fondů.[17]

Růst na pojistném trhu byl ovlivněn zvyšováním oblíbenosti životního pojištění s nárůstem o 19,2 % v roce 2010. Velmi malý přírůstek, přesto pozitivní stav byl zaznamenán i u neživotního pojištění (růst o 0,3%). Pojišťovny však často lákaly životním pojištěním nové klienty na investiční produkt více než na pojistný produkt. Při pojistné události proto lidé vyjadřovali nespokojenost s minimálním plněním.

Vedoucí pozici u nejvíce uzavřených pojistek si v roce 2010 získalo pojištění spojené s investičním fondem, jak je graficky znázorněno v grafu 3.4.

Tento trend je dlouhodobě rostoucí díky možnostem zhodnocení finančních prostředků a současně daňovému zvýhodnění. Naopak došlo k poklesu uzavřených pojistek pro případ dožití či smrti.

Graf 3.4 Struktura životního pojištění v roce 2010



Zdroj: Výroční zpráva ČAP[32]

V roce 2011 došlo k nárůstu předepsaného pojistného u životního pojištění o 1,9 %, počet uzavřených smluv se snížil o více než 100 000. Největší tržní podíl na trhu životního pojištění si získala Česká pojišťovna s 18,63 %. Mezi úspěšné pojišťovny patřily také Pojišťovna České spořitelny a. s., ČSOB a.s. a Kooperativa a.s. Nejmenší tržní podíl vlastnila pojišťovna UNIQA, a. s.

Rok 2012 sebou přináší změny v oblasti životního pojištění týkající se zdražení pojistek pro ženy. Evropská komise rozhodla ke konci roku 2011 o sjednocení sazeb pojistného pro ženy a muže. Toto stanovisko určilo pojišťovnám termín sjednocení sazeb pojistného u svých produktů do 21. 12. 2012.

Pojišťovny nabízející životní pojištění jsou tímto stanoviskem vázány a právě sjednání zejména rizikové složky směřuje u žen k navýšení sazeb pojistného.

Nárůst byl zaznamenán v roce 2010 také u investic do otevřených podílových fondů o 5,5 %. Během roku 2011 došlo k poklesu majetku v podílových fondech přibližně o 23 miliard Kč. U domácích fondů činil pokles 14 miliard Kč a to především u fondů peněžního trhu, smíšených, zajištěných a akciových. Růst zaznamenaly fondy dluhopisové, nemovitostní a fondy fondů. Přehled změn v minulých 2 letech u fondů domácích i zahraničních znázorňuje tabulka 3.3.

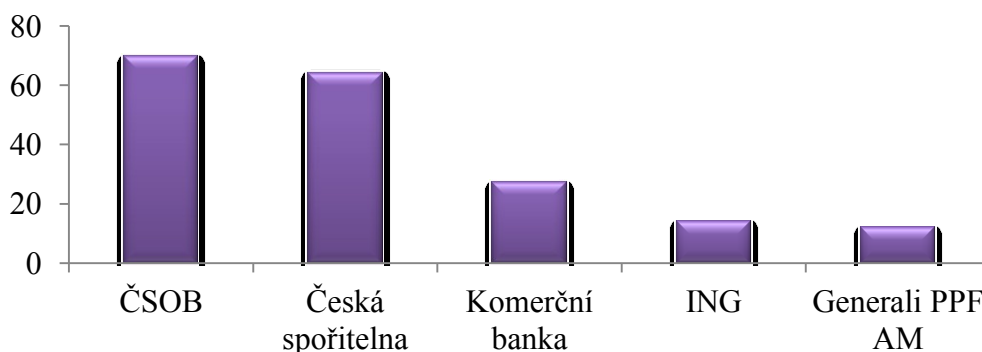
Tab. 3.3 Rozdělení investic podle jednotlivých fondů v roce 2010–2011 (v Kč)

Typ fondu	Celkem k 31.12.		Meziroční změna
	2011	2010	
Fondy peněžního trhu	24 138 594 975	68 547 402 488	-44 408 807 513
Zajištěné fondy	49 637 257 172	55 123 736 153	-5 486 478 981
Akciové fondy	36 596 685 242	41 421 731 077	-4 825 045 835
Dluhopisové fondy	61 285 481 877	32 664 803 784	28 620 678 093
Fondy smíšené	32 943 313 974	32 053 482 903	889 831 071
Fondy fondů	17 251 654 536	15 637 230 224	1 614 424 312
Fondy nemovitostí	2 211 904 888	2 019 290 115	192 614 773
Fondy celkem	224 064 892 664	247 467 676 744	-23 402 784 080

Zdroj: AKAT ČR

Následující graf 3.5 zobrazuje vybrané finanční skupiny jako největší zprostředkovatele podílových fondů v České republice v roce 2011. Ve zprostředkování domácích a zahraničních podílových fondů vedoucí pozici zaujímá ČSOB a.s. s objemem majetku 69,57 mld. Kč, dále Česká spořitelna a.s. s hodnotou 64,16 mld. Kč, Komerční banka a.s. s 27,08 mld. Kč, ING 14,03 Kč a finanční skupina Generali Pojišťovna, a.s. 12,69 mld. Kč.

Graf 3.5 Největší zprostředkovatelé podílových fondů v roce 2011



Zdroj: AKAT ČR

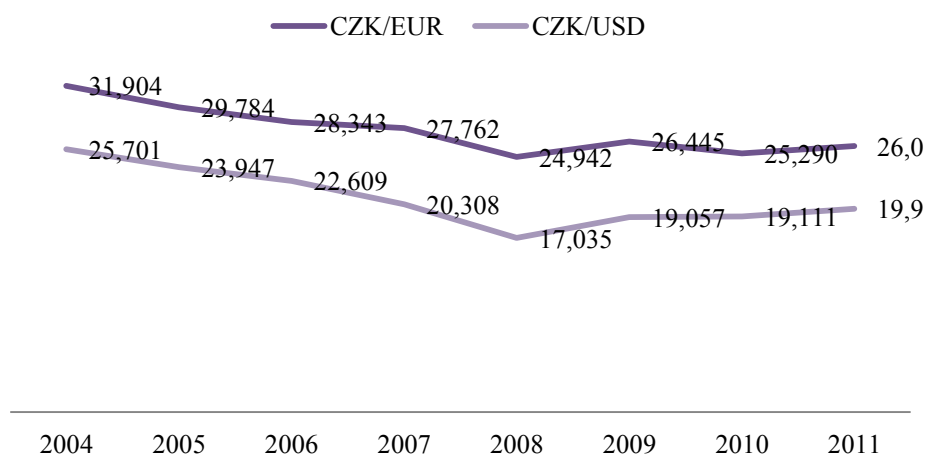
Úspory domácností v roce 2011 vzrostly nejméně od roku 2004. Z bankovních vkladů největší příliv finančních prostředků zaznamenaly spořicí účty. V letošním roce však rostoucí inflace zřejmě přesáhne míru zhodnocení u těchto produktů. Odhad inflace pro letošní rok je stanoven kolem 3 %.

Vývoj úrokových sazeb u bankovních vkladů ovlivnila úroková sazba PRIBOR, za kterou si půjčují banky od ČNB. Od její výše se odvíjela sazba, kterou nabízely banky za vklady klientů.

Vývoj na trhu vkladových produktů není z hlediska zhodnocení nejpříznivější. Z důvodu poklesu úrokových sazeb ČNB dochází k poklesu sazeb u spořicích účtů. Základní úroková sazba stanovená ČNB tak činí i v letošním roce 0,75 %. Průměrná výše úročení u spořicích účtů na 1 rok se pohybovala na 1,35 %, Byla ale vyšší než u termínovaných účtů. V letošním roce se na trhu objevily spořicí účty „mladých“ bank, které pro získání dostatečné likvidity lákají na mnohem výhodnější zhodnocení. Air Bank, Wüstenrot i Zuno banka nabízejí zhodnocení ve výši 2-2,5 %. Řada z nich potom při pásmovém úročení nabízí sazby dosahující 3% zhodnocení.

Finanční trh v ČR byl koncem loňského roku zasažen i oslabující korunou. Kurz se přiblížil během posledního čtvrtletí ke 26,02 CZK/EUR. Investoři se vyhýbali rizikovým investicím, tedy i investicím do české koruny. Předpoklady analytiků pro letošní rok hovoří o pozvolném posilování české koruny. Vývoj kurzu od roku 2004 znázorňuje graf 3.6.

Graf 3.6 Vývoj české koruny v jednotlivých letech



Zdroj: ČSÚ.cz

Situace na finančních trzích ve světě také není příliš optimistická. Krize, která značně postihla některé členské státy EU se promítla se zpožděním do celé Eurozóny. Někteří analytici hovoří o pokračování recese, tedy pokles HDP v EU o 1% v roce 2012. Tento dopad postihne i Českou republiku, která je závislá na exportu do členských států. Nepříznivý vývoj ovlivnil stále oslabující kurz Eura. Ten se pohyboval ke konci roku 2011 na 1,30 EUR/USD. Pro trh akcií je velkou hrozbou stále rostoucí cena ropy. Koncem roku dosáhla hodnoty 100 USD/barel. Během prvních měsíců letošního roku činila 126 USD/barel. Předpovědi analytiků pro rok 2012 hovoří o hodnotách ropy 100 až 110USD/barel.

4 Analýza a výběr optimálního produktu spoření na penzi

Hlavním bodem analýzy je výpočet celkového výnosu na konci doby spoření a výběr nejvhodnějšího produktu pro vybrané věkové kategorie obyvatelstva. V první části jsou komentovány výsledky dotazníkového šetření. Dotazník je použit pro zjištění současné situace v oblasti spoření. Dále jsou vymezeny základní podmínky a postupy u produktů uvedených v teoretické části práce, použitých pro výpočet celkového výnosu. Výši celkového výnosu zde představují naspořené částky při dosažení 60 let. Přehled výpočtů znázorňují okomentované tabulky s výslednými hodnotami.

4.1 Realizace dotazníkového šetření

Pro objektivnější posouzení analýzy bylo provedeno dotazníkové šetření. Dotazník hodnotí aktuální postoj respondentů při odkládání finančních prostředků na penzi. Cílem dotazníku bylo zjistit, zda se respondenti zabezpečují na stáří, jakými finančními produkty, podle čeho se rozhodují či jakou výši finančních prostředků jsou ochotni na tento účel odkládat. Otázky byly zadány s možností polootevřených i uzavřených odpovědí s rozvětvením u první z nich. Dotazníkové šetření probíhalo elektronickou formou a osobním kontaktem s dotazovanými. Výzkumu se zúčastnilo 52 respondentů, ve složení 28 žen a 24 mužů všech věkových kategorií. Přesné znění otázek a odpovědí znázorňuje příloha č. 3.

Výsledky dotazníku ukazují, že více než 70 % respondentů si dnes spoří na stáří. Dotazovaní, kteří odpověděli záporně, tedy že si nespoří, ovlivňuje k tomuto kroku nejčastěji jejich finanční situace. Z nabízených možností lidé preferují produkt penzijní připojištění. Nejdůležitějším faktorem jejich rozhodování je bezpečnost vkladů a poté výnos. Výše pravidelně ukládaných částek je rovnoměrně rozložena v závislosti na příjmech dotazovaných. Z odpovědí vyplývá, že rozhodování respondentů, kam své peněžní prostředky umístí, ovlivňuje nejvíce příspěvek státu či zaměstnavatele.

4.2 Definování vstupních podmínek a výpočet celkového výnosu

Penzijní připojištění

U zvoleného produktu penzijní připojištění jsou pro výpočet stanoveny následující podmínky:

- průměrné zhodnocení penzijního připojištění 2,5 % p. a. dle historických výnosů penzijních fondů,
- zdanění výnosů 15% sazbou daně,
- výplata naspořené částky dosažením 60 let.

Výhodou tohoto produktu je daňové zvýhodnění zmíněné v teoretické části práce. Poplatník si může od základu daně odečíst platbu svých příspěvků zaplacených na penzijní připojištění. Prostředky z takto vrácené daně však ve většině případů nejsou účastníky zpět směřovány do penzijního fondu, z toho důvodu s daňovým zvýhodněním není v práci počítáno.

Rovněž příspěvky zaměstnavatelů představují velkou výhodu při rozhodování o volbě produktu spoření na penzi. Ve výpočtech s nimi ovšem počítáno není a to z důvodů možnosti využití této výhody zaměstnavateli, nikoliv však jejich povinností. Poplatky u penzijního připojištění klient prakticky nezjistí, jelikož náklady fondu jsou hrazeny výnosy z hospodaření a nejsou tedy ani zahrnuty ve výpočtech. Poplatky za vedení účtu a změny smluv nejsou klientům účtovány.

V současné době výpočet naspořené částky penzijního připojištění nabízejí internetové kalkulačky. V práci je k výpočtu využito vzorce pro kombinaci krátkodobého a dlouhodobého polhůtního spoření. U polhůtního typu spoření je pravidelná částka ukládána na konci každého měsíce. Úrokové období je roční. Internetové kalkulačky jsou často individuálně nastaveny pro jednotlivé penzijní fondy. Jejich výpočty se tedy mohou mírně odlišovat. Rozdíl ve výpočtech je způsoben okamžikem připsání příspěvků na účet klienta (začátek nebo konec měsíce). Pokud je například připsán příspěvek uprostřed měsíce, jedná se o kombinaci předlůtního a polhůtního spoření. Výše naspořené částky u penzijního připojištění vychází z následujícího vzorce (4.1).[9]

$$S = \frac{X}{i^*} \left[(1 + i^*)^d - 1 \right] \quad (4.1)$$

S	celková hodnota naspořené částky
m	počet pravidelných úložek za 1 rok
X	velikost jedné úložky celkem (vlastní příspěvek + státní příspěvek)
i^*	roční úroková sazba
d	daň

$i =$ $(1-d)$ čistá úroková sazba po zdanění
 n počet úrokových období

V případě, že se rozhodneme měsíčně ukládat do penzijního připojištění částku 100 Kč od 25 let, v 60 letech bude naše naspořená částka 93 013 Kč (viz následující výpočet).

_____ .

Stejným způsobem jsou počítány celkové výnosy naspořené v 60 letech u věkových kategorií 35, 45, a 55 let.

Tab. 4.1 Výpočet celkového výnosu u penzijního připojištění

Věk	Hodnota (v Kč)				
	100	500	1000	1500	2000
25	93 013	403 057	713 101	1 023 145	1 333 189
35	59 155	256 336	453 518	650 700	847 881
45	31 717	137 439	243 162	348 884	454 606
55	9 482	41 089	72 697	104 304	135 911

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky 4.1 je patrné, že velkou roli na celkový výnos má věk účastníka a výše státního příspěvku. Čím déle si účastník spoří, tím větší částku bude mít na konci doby spoření. Při pravidelně ukládané částce 100 Kč měsíčně bude mít účastník za 35 let naspořeno 1,3 mil. Kč. Pokud by si spořil stejnou částku pouze 25 let, naspořená částka v 60 letech bude o 485 tis. Kč nižší.

Příspěvek státu se liší podle velikosti vlastního vkladu střadatele. Výše státního příspěvku má progresivní charakter, a to do částky 500 Kč. Pro vlastní vklad nad 500 Kč je státní příspěvek neměnný. Největší vliv státního příspěvku na celkovou výši naspořené částky je patrný mezi pravidelnou úločkou 100 Kč a 500 Kč. Při úložce 500 Kč za měsíc je celkový výnos čtyřnásobkem výnosu dosaženého při úložce 100 Kč. Naproti tomu u vyšších částek je vzájemný rozdíl celkového výnosu pouze cca 1,5 násobek. Z pohledu státního příspěvku je pro účastníka nejefektivnější, pokud si bude pravidelně ukládat 500 Kč. Zde je státní příspěvek je maximální.

Investiční životní pojištění[29]

Druhým analyzovaným produktem spoření si na penzi je investiční životní pojištění. Pro analýzu je využito výpočtu pomocí softwaru životního pojištění, který nabízí Raiffeisen banka svým klientům ve spolupráci s pojišťovnou UNIQA a.s. Vychází z namodelovaného pojištění RŽP DIVIDENDA. Tento produkt lze dle potřeb klienta nastavit jako investiční, rizikové, úrazové či kapitálové životní pojištění za předem stanovených podmínek. V našem případě je produkt nastaven jako investiční životní pojištění k účelu spoření s minimální rizikovou a předem stanovenou investiční složkou.

Riziková složka pro případ smrti s konstantní pojistnou částkou, kterou si určuje klient je povinná. K této složce je přidána investiční složka, která v našem případě plní úlohu spoření si na penzi. V rámci investiční složky jsou finanční prostředky umístěny dle zvolené strategie investování do různých cenných papírů.

Specifikem RŽP DIVIDENDA je složka zvaná riziková dividenda, díky které je splněna základní zákonná podmínka daňové uznatelnosti. Část zaplaceného pojistného (smrt s konstantní pojistnou částkou) je pojišťovnou za klienta investováno a vrací mu zpět určitou částku (dividendu) na konci pojistné doby. Neznamená to však, že riziko smrti je o takto investovanou částku dražší. Pojišťovna tyto prostředky získává z pojistného, které je v pojišťovnách všeobecně stanoveno vyšší než riziko pojistného kmene. Pojistné se stanovuje dle úmrtnostních tabulek za celou populaci. Lidé pojištění v pojišťovně (pojistný kmen) však mají úmrtnost oproti celé populaci lepší. Pojišťovna nepojistí úplně všechny (zdravotní stav, věk apod.). V rámci RŽP DIVIDENDA si pojišťovna takto získané pojistné nenechává jako zisk, ale část opět investuje a klientovi zpětně vyplácí výnos jako tzv. dividendu.

Výše placeného pojistného se odvíjí od věku pojištěného, zdravotního stavu a době pojištění. Pro samotnou existenci životního pojištění jsou stanoveny dvě základní podmínky. Minimální částka pojistného je stanovena na 300 Kč. Druhou podmínkou vzniku smlouvy je povinnost hlavního pojištěného být pojištěn pro případ smrti s konstantní pojistnou částkou a to minimálně na 2 000 Kč.

Pro účely našich výpočtů je počátek pojištění uvažován u čtyř věkových kategorií (25, 35, 45 a 55 let). Pojištění je sjednáno do 60 let. Výše placeného pojistného se odvíjí od předem namodelovaných, pravidelně investovaných částek do investiční složky ŽP. Současně je placeno minimální pojistné pro případ smrti, tak aby byla splněna podmínka pro vznik pojištění. Daňové zvýhodnění, stejně jako u produktu penzijního připojištění, není při výpočtu zohledněno.

Poplatky spojené s uzavřením pojistné smlouvy, správní a jiné poplatky, které si pojišťovna účtuje, jsou automaticky zahrnuty v softwaru pojišťovny. Plnění z investičního ŽP je zdaňováno jako příjem z kapitálového majetku (§ 8 ZDP) a podléhá 15% srážkové dani z příjmů.

Výpočet celkového výnosu je proveden u 3 namodelovaných investičních programů s odlišnou preferencí k riziku.

Akciový investiční program je složen z celosvětově diverzifikovaných akcií. Předpokládá průměrné zhodnocení při dlouhodobé investici 8 % p. a. V důsledku výkyvu akciových kurzů i kurzů české koruny se ovšem dá předpokládat obousměrný výkyv, což zvyšuje rizikovost produktu. Nejvyšší naspořené částky v tomto případě dosáhneme, pokud začneme investovat co nejdříve. Srovnáme-li výnos s penzijním připojištěním, pro počátek investování do 45 let, je tento program výnosnější, ovšem za cenu výrazně vyššího rizika. Pro nižší časový horizont se vůbec nedoporučuje, jak ukazuje poslední řádek tabulky.

Tab. 4.2 Výpočet celkového výnosu v rámci Akciového investičního programu

Věk	Hodnota (v Kč)				
	100	500	1000	1500	2000
25	297 222	929 431	1 813 191	2 696 951	3 580 711
35	113 051	395 136	769 591	1 144 047	1 518 503
45	35 262	147 776	287 383	426 990	566 597
55	7 522	32 429	62 993	93 556	124 120

Zdroj: vlastní zpracování

Směšený investiční program nabízí průměrné zhodnocení 5 % p. a. Portfolio programu je tvořeno z 65 % dluhopisy a 35 % akciemi. Smíšený investiční program je výnosnější oproti penzijnímu připojištění pro investora, který začne s investicemi do 35 let. Na rozdíl od penzijního připojištění je třeba zohlednit vyšší riziko. Ve srovnání s akciovým investičním programem nabízí nižší zhodnocení a současně nižší riziko.

Tab. 4.3 Výpočet celkového výnosu v rámci Smíšeného investičního programu

Věk	Hodnota v (Kč)				
	100	500	1000	1500	2000
25	138 026	500 643	975 736	1 450 829	1 925 922
35	68 085	263 039	511 991	760 944	1 009 896
45	27 160	118 245	229 917	341 589	453 261
55	6 994	30 238	58 739	87 240	115 742

Zdroj: vlastní zpracování

Průměrné zhodnocení **stabilního investičního programu** se pohybuje okolo 3 % p. a. Složení portfolia obsahuje státní dluhopisy a jiné dluhopisy emitované v České republice.

U tohoto programu je počítáno s vyšším zhodnocením (3 %) než u penzijního připojištění (2 %). Z tabulky 4.4 je patrné, že celková výnosnost pojištění v rámci stabilního programu je ve všech případech nižší než u penzijního připojištění. Důvodem je nákladovost spojená s poplatky, které se u penzijního připojištění nevyskytují.

Tab. 4.4 Výpočet celkového výnosu v rámci Stabilního investičního programu

Věk	Hodnota v (Kč)				
	100	500	1000	1500	2000
25	80 534	340 267	662 790	958 313	1 307 836
35	48 283	203 127	395 227	587 328	779 428
45	22 842	102 287	198 869	295 450	392 032
55	6 663	28 855	56 053	83 252	110 451

Zdroj: vlastní zpracování

Otevřené podílové fondy

Otevřené podílové fondy představují další možnost spoření si na penzi. Výpočty celkového výnosu jsou provedeny u tří namodelovaných podílových fondů.

Raiffeisen banka nabízí celou řadu akciových, dluhopisových i smíšených fondů s různě vysokou preferencí rizika a výnosu. K zjištění výnosu srovnatelného s ostatními produkty jsou namodelovány podílové fondy nabízející stejné zhodnocení jako investiční programy u životního pojištění. Zhodnocení fondů je 8, 5 a 3 % p. a.

Vzhledem k tomu, že předpokládáme dlouhodobou investici, ve výpočtech není zohledněno zdanění 15% sazbou daně. Celkový výnos při dosažení 60 let je počítán pomocí finanční kalkulačky používané v Raiffeisen bance. Výpočet vychází z obecného vzorce (4.2).

$$FV = PV + PMT \cdot \frac{(1 + r)^Y - 1}{r} \quad (4.2)$$

<i>FV</i>	budoucí hodnota (částka na konci investice)
—	počet plateb za rok
—	celkový počet plateb <i>P</i> v časovém horizontu investice v letech <i>YR</i>
—	roční úroková sazba v %
<i>PV</i>	současná hodnota (hodnota na počátku investice)
<i>PMT</i>	pravidelně investovaná částka

V úrokové sazbě jsou zohledněny vstupní a správcovské poplatky, které se u každého fondu nepatrně liší. Výstupní poplatky fondy neúčtují.

Tab. 4.5 Výpočet celkového výnosu u akciového podílového fondu

Věk	Hodnota (v Kč)				
	100	500	1000	1500	2000
25	229 388	1 146 941	2 293 883	3 440 824	4 587 765
35	95 103	475 513	951 026	1 426 540	1 902 053
45	34 604	173 019	346 038	519 057	692 076
55	7 348	36 738	73 477	110 215	146 954

Zdroj: vlastní zpracování

Celkový výnos u **akciového podílového fondu** znázorňuje tabulka 4.5. U akciového fondu je počítáno s ročním zhodnocením 8 %, které je očištěno o správcovský a vstupní poplatek 2 % a 3 %. Složení portfolia tvoří akcie českých a evropských firem. Skladba portfolia fondu zajišťuje vysoký výnos v jakémkoliv věku. Pouze v případě investování nižších částek do 500 Kč a současně při počátku investování od 55 let tento produkt nabízí nižší celkový výnos než penzijní připojištění i akciový program životního pojištění.

Tab. 4.6 Výpočet celkového výnosu u dluhopisového podílového fondu

Věk	Hodnota (v Kč)				
	100	500	1000	1500	2000
25	113 609	568 046	1 136 092	1 704 139	2 272 185
35	59 551	297 755	595 510	893 265	1 191 019
45	26 729	133 645	267 289	400 933	534 578
55	6 800	34 003	68 006	102 009	136 012

Zdroj: vlastní zpracování

Roční zhodnocení **dluhopisového fondu** zohledňuje správcovský poplatek 0,90 % a vstupní poplatek ve výši 1,5 %. Vidíme zde podobnou situaci jako u smíšeného investičního programu životního pojištění.

Strategie dluhopisového fondu však ukazuje, že výnos je nižší při ukládání 100 Kč než u životního pojištění (smíšená a agresivní strategie), v případě počátku investování od 45 let i penzijního připojištění.

Tab. 4.7 Výpočet celkového výnosu u konzervativního podílového fondu

Věk	Hodnota (v Kč)				
	100	500	1000	1500	2000
25	74 156	370 782	741 564	1 112 346	1 483 128
35	44 600	223 004	446 008	669 012	892 016
45	22 697	113 486	226 973	340 460	453 945
55	6 465	32 323	64 647	96 970	129 293

Zdroj: vlastní zpracování

Ve výnosech **konzervativního fondu** je zohledněn správcovský poplatek ve výši 0,5 % a vstupní poplatek 0,25 %. Investice fondu směřují do nástrojů peněžního trhu a také do dluhopisů. Při investici finančních částek nad 1 500 Kč je pro investora s investováním od 25 a 35 let velmi výnosný. Ani zvýhodnění penzijního připojištění v tomto případě dlouhodobě nepřevýší hodnotu naspořené částky.

Spořicí účet

Úročení spořicích účtů je v rámci nabídky bank velmi široké, pro výpočet výnosu je zvoleno průměrné zhodnocení 2 % p. a.

Předpokládáme ukládání pravidelné měsíční částky na spořicí účet bez výpovědní lhůty s připsováním úroků na konci měsíce. Výnos podléhá 15% sazbě daně, která je ve výpočtech zohledněna.

Většina spořicíh účtů již dnes nabízí na úkor nízkého zhodnocení vedení účtu i výpis z účtu zdarma. Proto zde nejsou zahrnuty žádné poplatky. Výpočet výnosu vychází ze vzorce (4.3) pro dlouhodobé spoření polhůtní. Podobný vzorec byl použit pro výpočet penzijního připojištění, ovšem pro úrokové období roční. Zde je úrokové období měsíc. Z tohoto důvodu je vzorec upraven na následující zápis.

$$\frac{S}{a} \left(\frac{1 - (1 - d)^n}{1 - d} \right) \left(\frac{1 - (1 + i)^n}{i} \right) \quad (4.3)$$

S	hodnota naspořené částky
a	úložka, která je ukládána vždy na konci úrokového období
n	počet úrokových období spoření
$i = i^* (1 - d)$	čistá úroková sazba po zdanění
i^*	měsíční úroková sazba
d	daň

Rozhodneme-li se ukládat na konci měsíce 100 Kč, ve svých 25 letech do konce 60. roku jsme schopni naspořit:

Tímto způsobem jsou zjištěny hodnoty v následující tabulce 4.8.

Tab. 4.8 Výpočet celkového výnosu u spořicího účtu

Věk	Hodnota (v Kč)				
	100	500	1000	1500	2000
25	57 337	286 683	573 365	860 048	1 146 731
35	37 350	186 752	373 504	560 256	747 008
45	20 487	102 434	204 867	307 301	409 735
55	6 258	31 289	62 578	93 866	125 155

Zdroj: vlastní zpracování

Celkové výnosy u spořicího účtu jsou všeobecně nízké. Za povšimnutí však stojí výše výnosu u věkové kategorie 55 let, při ukládání nad 1 500 Kč.

V těchto případech se již nevyplatí investiční životní pojištění a to v posledních letech ani u akciového investičního programu. U podílových fondů je celkový výnos téměř vždy vyšší než u spořicíh účtů. V porovnání s penzijním připojištěním, je celkový výnos u spořicího účtu vždy nižší.

Při výpočtech je nutno zvážit také hodnotu inflace. Ta je však prakticky v dlouhodobém horizontu nepředvídatelná, proto nebyla zahrnuta ani do výpočtů.

Výše uvedené výpočty výnosu u jednotlivých produktů jsou zjišťovány pro zvolené věkové kategorie. Následující kapitola je věnována výběru nejvhodnějšího finančního produktu podle tohoto kritéria.

4.3 Výběr optimálního produktu

Naše možnosti spoření a investování jsou u každého jednotlivce odlišné. Velký vliv má výše pravidelných příjmů a výdajů. Při výpočtech zvažujeme také omezené finanční možnosti jednotlivců, proto je výnos počítán i pro nižší pravidelné platby. Současná situace naznačuje, že budoucnost výplaty důchodů a jejich výše je nejistá. Zejména v dlouhodobém horizontu se nelze spolehnout pouze na zabezpečení státu. Proto také volba finančního produktu pro jednotlivé věkové kategorie je odlišná. Odpověď na otázku v jakém věku je pro nás nejvhodnější penzijní připojištění, životní pojištění, podílové fondy či spořicí účty ukazují následující tabulky s celkovým výnosem (tedy celkovou naspořenou částkou) v 60 letech. Pro objektivní srovnání předpokládáme konzervativní postoj k riziku. Tento postoj vyplynul z všeobecné preference lidí zjištěné dotazníkem.

Tab. 4.9 Celkový výnos produktů u věkové kategorie 25 let

Finanční produkt	Hodnota (v Kč)				
	100	500	1000	1500	2000
Penzijní připojištění	93 013	403 057	713 101	1 023 145	1 333 189
Investiční životní pojištění	80 534	340 267	662 790	958 313	1 307 836
Otevřené podílové fondy	74 156	370 782	741 564	1 112 346	1 483 128
Spořicí účet	57 337	286 683	573 365	860 048	1 146 731

Zdroj: vlastní zpracování

Ve věku 25 let mladí lidé obvykle dokončují vysokou školu, popřípadě pracují velmi krátkou dobu. Předpokládáme, že jejich výdaje jsou prioritně určeny na jiný účel a částky určené na spoření budou nižší. Při pravidelném ukládání částky 100 Kč a 500 Kč je pro tuto skupinu nejvhodnější penzijní připojištění, které jim zajistí největší výnos. Pokud jim finanční situace umožňuje spořit částku větší než 1 000 Kč, nejvhodnějším produktem jsou otevřené podílové fondy.

Tab. 4.10 Celkový výnos produktů u věkové kategorie 35 let

Finanční produkt	Hodnota (v Kč)				
	100	500	1000	1500	2000
Penzijní připojištění	59 155	256 336	453 518	650 700	847 881
Investiční životní pojištění	48 283	203 127	395 227	587 328	779 428
Otevřené podílové fondy	44 600	223 004	446 008	669 012	892 016
Spořicí účet	37 350	186 752	373 504	560 256	747 008

Zdroj: vlastní zpracování

Částky odkládané na spoření mohou být u věkové skupiny 35 let vyšší. Předpokládáme, že dosahují vyšších příjmů než předchozí skupina a jsou relativně zajištěni k živobytí. Pokud si odkládají na spoření nad 1 500 Kč, v budoucnu dosáhnou pravděpodobně vyšších výnosů volbou investice do otevřených podílových fondů. Důvodem je rostoucí výnos s prodlužující se délkou investice. Jestliže zvolí na spoření částku od 100 Kč do 1 000 Kč, výhodnější pro ně bude volba penzijního připojištění.

Tab. 4.11 Celkový výnos u věkové kategorie 45 let

Finanční produkt	Hodnota (v Kč)				
	100	500	1000	1500	2000
Penzijní připojištění	31 717	137 439	243 162	348 884	454 606
Investiční životní pojištění	22 842	102 287	198 869	295 450	392 032
Otevřené podílové fondy	22 697	113 486	226 973	340 460	453 945
Spořicí účet	20 487	102 434	204 867	307 301	409 735

Zdroj: vlastní zpracování

Začít se spořením ve 45 letech vyžaduje ukládání vyšších částek. V tomto věku je nejvhodnějším produktem penzijní připojištění. Při vysokých úložkách střadateli zvýší jeho výnos o státní příspěvek v maximální výši. Ukládáme-li pravidelně 100 Kč, státní příspěvek navýší výnos o dalších 50 Kč měsíčně. K měsíčnímu vlastnímu příspěvku 500 Kč a více, stát přispěje 150 Kč. Se zkracujícím se investičním horizontem se snižuje výhodnost podílových fondů a investičního životního pojištění, předpokládáme-li konzervativní postoj k riziku. Jejich výhodnost spočívá v dlouhodobosti existence.

Tab. 4.12 Celkový výnos u věkové kategorie 55 let

Finanční produkt	Hodnota (v Kč)				
	100	500	1000	1500	2000
Penzijní připojištění	9 482	41 089	72 697	104 304	135 911
Investiční životní pojištění	6 663	28 855	56 053	83 252	110 451
Otevřené podílové fondy	6 465	32 323	64 647	96 970	129 293
Spořicí účet	6 258	31 289	62 578	93 866	125 155

Zdroj: vlastní zpracování

Pro získání co největší naspořené částky 5 let před koncem spoření je doporučeno využít jednoznačně penzijní připojištění. Současně s co největší pravidelnou platbou. Založení investičního životního pojištění pro účel zhodnocení finančních prostředků se v 55 letech nedoporučuje. Vysoké náklady životního pojištění již nezajistí dostatečný výnos.

V hodnocených produktech se ve všech případech objevuje nízký výnos u životního pojištění a spořicíh účtů. Ani jeden produkt, by neměl být prioritně určen k zabezpečení se na penzi při konzervativním postoji k riziku. Investiční životní pojištění v sobě zahrnuje vysoké náklady, které snižují možný budoucí výnos. Spořicí účty jsou především produktem určeným k uchování hodnoty peněz v čase. I když nabízejí prakticky nulové poplatky, ani zachování stávajících úrokových sazeb nezajistí vysoký výnos. Pokud by byla u těchto produktů zohledněna inflace, výnosy jsou prakticky nulové nebo záporné.

4.4 Hodnocení výsledků a jejich porovnání s dotazníkem

Výsledek analýzy ukazuje, že penzijní připojištění je za stávajících podmínek velmi výhodný produkt. Oblíbenost produktu potvrzuje také výsledek odpovědí z dotazníku.

Porovnáme-li výnos u penzijního připojištění a investičního životního pojištění, výsledky analýzy se liší podle investiční strategie pojištění. Zvolí-li si investor rizikovější strategii v rámci akciového a smíšeného investičního životního pojištění, dosáhne ve svých 60 letech vyšší naspořenou částku než u penzijního připojištění. Čím dříve si pojištění uzavřeme, tím lepší podmínky nám pojišťovna nabídne a výnos se zhodnotí více než u penzijního připojištění. Nastavení stabilního investičního programu snižuje riziko znehodnocení. Srovnáme-li výnos penzijního připojištění a stabilního programu investičního životního pojištění, analýza prokázala vyšší celkový výnos u penzijního připojištění. Zde se projevila vysoká nákladovost pojištění a vliv příspěvku státu na výši naspořené částky u penzijního připojištění.

Investice do otevřených podílových fondů je v dlouhém období nejvýnosnější u fondů akciových. Riziko znehodnocení investice je z analyzovaných produktů nejvyšší. Vývoj kapitálového trhu je v těchto případech nepředvídatelný. Bezpečnější produkt, ale s nižším výnosem představují dluhopisové a konzervativní fondy.

Spořicí účty jsou nejméně výnosný produkt s minimálním rizikem spoření. Vhodné jsou ke krátkodobému spoření z důvodů nízkých úroků a nejasného vývoje inflace.

Pro jedince s konzervativním postojem k riziku ve věku 25 let je při pravidelných úsporách do 500 Kč optimálním produktem penzijní připojištění, od vyšších částek investice do konzervativních podílových fondů. Začneme-li s úsporami ve 35 letech, pravidelné úložky do hodnoty 1 000 Kč se nám zhodnotí opět nejlépe v penzijním připojištění a při vyšších investicích v podílových fondech. Začít se spořením od 45 a 55 let představuje obecně nižší výnosy avšak při volbě penzijního připojištění nejlepší zhodnocení.

V dotazníku respondenti volili často produkt životní pojištění. Pokud však dle odpovědí dotazníku klient preferuje bezpečnější variantu, tento produkt není příliš vhodný ke zhodnocení úspor. Vysoké náklady snižují výnos z investic. Je otázkou, zda dotazovaní respondenti volí tento produkt skutečně pro jeho zhodnocení nebo pro jiné výhody, které současně nabízí.

Analýza potvrdila také výhodnost investice do otevřených podílových fondů.

Výsledky dotazníkového šetření neoznačují tuto možnost spoření za preferovanou. Pouze 6 z 52 respondentů zvolilo podílové fondy produktem pro zabezpečení se na stáří. U dotazovaných lze předpokládat spíše averzní postoj k riziku a preferenci bezpečnějších finančních produktů.

Spořicí účty za účelem spoření v dotazníku zvolili pouze 3 respondenti. Výpočet celkového výnosu také potvrdil, že spořicí účet není vhodným produktem.

Další možností uvedenou v dotazníku bylo stavební spoření, respondenti tento produkt zvolili pouze ve 2 případech. Výpočet výnosu proto nebyl v analýze realizován. Při současných podmínkách jej lidé lépe využijí na bytovou výstavbu.

5 Závěr

Cílem diplomové práce byla analýza a výběr optimálního produktu spoření na penzi pro vybrané věkové kategorie obyvatelstva dle výše naspořené částky, při dosažení 60 let. Pro zpracování práce byly použity metody komparace, dotazování a metoda analýzy.

V teoretické části byly popsány vybrané finanční produkty a charakterizována jejich právní úprava. Metodou komparace byly srovnány finanční produkty dle rizika, výnosu a likvidity. Současně byla posouzena situace na finančním trhu v předchozích letech a predikce pro letošní rok.

V praktické části byly analyzovány finanční produkty z hlediska celkového výnosu a byl vybrán optimální produkt pro stanovené věkové kategorie obyvatelstva. Pro zajištění lepší vypovídající schopnosti byl nejprve realizován průzkum metodou dotazování. Rozhodujícím kritériem analýzy byla výše celkového výnosu dosažená v 60 letech při pravidelně ukládaných či investovaných částkách od 100 Kč do 2 000 Kč. Naspořená částka byla posuzována dle počátku spoření, investování u věkové kategorie 25, 35, 45 a 55 let. Výpočet celkového výnosu byl proveden u penzijního připojištění, spořicího účtu, investičního životního pojištění a otevřených podílových fondů. Pro zjištění výnosu byly použity vzorce dlouhodobého spoření, software pojišťovny UNIQA a investiční kalkulačka Raiffeisen banky. Z odpovědí v dotazníku plyne konzervativní postoj respondentů k riziku. Volba optimálního produktu pro stanovené věkové kategorie obyvatelstva byla proto realizována s tímto postojem.

Z diplomové práce vyplývá, že optimálním produktem pro věkovou kategorii 25 let je penzijní připojištění při ukládání finančních částek do hodnoty 500 Kč. Při pravidelné investici částek přesahující tuto hodnotu je výnosnější a tedy vhodnější investice do konzervativních otevřených podílových fondů.

Pro věkovou kategorii 35 let je zjištěn výsledek s obdobným závěrem. Výhodnější je v tomto případě penzijní připojištění při pravidelném ukládání do hodnoty 1 000 Kč. Optimálním produktem při počátku spoření v 45 a 55 letech je penzijní připojištění. Významnou roli na výši celkového výnosu zde má státní příspěvek. Na základě komentovaných výsledků lze konstatovat, že cíl diplomové práce byl splněn.

Nabízí se i řada jiných cest pro zabezpečení se na penzi. Investice do komodit, nemovitostí, derivátů či jiných produktů. Posouzení těchto možností by mohlo dále rozšířit tuto problematiku.

Přínos práce pro praxi spatřuji v provedené analýze, která ukazuje skutečnou výši naspořené částky při spoření či investici do jednotlivých finančních produktů. Diplomová práce je podkladem všem, kdo v současné době zvažují investici či spoření do zmíněných finančních produktů. Pro mou osobu je práce přínosná zejména při rozhodování o volbě spoření či investice v 25 letech. V současné době zvažuji uzavření penzijního připojištění a tato práce byla pro mne v tomto kroku nápomocná.

6 Seznam literatury

Monografie a články

- [1] CIPRA, Tomáš. *Pojistná matematika: Teorie a praxe*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2006. 411 s. ISBN 80 – 86929-11-6.
- [2] DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2005. 178 s. ISBN 80-86119-92-0.
- [3] FILIP, Miloš. *Osobní a rodinné bohatství. Jak se dobře zajistit*. Praha: C. H. Beck, 2006. 273 s. ISBN 80-7179-466-X.
- [4] FILIP, Miloš. *Osobní a rodinné bohatství. Kam s penězi*. Praha: C. H. Beck, 2006. 474 s. ISBN 80-7179-416-3.
- [5] KUBÁTOVÁ, Irena. Penzijní reforma: Návrh zákona o doplňkovém penzijním spoření. *Pojistný obzor*. 2011, č. 3, 46 s. ISSN 0032-2393.
- [6] LIŠKA, Václav a Jan GAZDA. *Kapitálové trhy a kolektivní investování*. Praha: Professional Publishing, 2004. 525 s. ISBN 80-86419-63-0.
- [7] POLÁCH, Jiří a kol. *Základy kapitálových trhů*. VŠB-TU: Ostrava, 2006. 168 s. ISBN 80-248-1046-8.
- [8] PŘIB, Jan. *Kdy do důchodu a za kolik*. 12. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 128 s. ISBN 978-80-247-3616-7.
- [9] RADOVÁ, J., P. DVOŘÁK a J. MÁLEK. *Finanční matematika pro každého*. 7. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. 296 s. ISBN 978-80-247-3291-6.
- [10] SMRČKA, Luboš. *Osobní a rodinné finance*. Praha: Professional Publishing, 2007. 257s. ISBN 978-80-86946-41-2.
- [11] ŠULC, Jaroslav. *Penzijní připojištění*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2004. 196 s. ISBN 80-247-0772-1.

Právní předpisy

- [12] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů
- [13] Zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb., v aktuálním znění
- [14] Zákon o penzijním připojištění č. 42/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- [15] Zákon o pojistné smlouvě č. 37/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- [16] Zákon o kolektivním investování č. 189/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Elektronické zdroje

- [17] Aktuality. *Csob.cz* [online]. © 2012 [cit. 2012-03-05]. Dostupné z:
<http://www.csobpf.cz/cz/Aktuality/Stranky/Fuze-csob-penzijnich-fondu.aspx>
- [18] ASOCIACE PRO KAPITÁLOVÝ TRH ČESKÉ REPUBLIKY. *AKAT ČR: Tisková zpráva AKAT ČR – vývoj v roce 2011 ze dne 22. února 2012* [online]. AKAT [22. 2. 2012] Dostupné z: <http://www.akater.cz/download/2322-tz20120222.pdf>
- [19] Druhy životního pojištění. *Finance.cz* [online]. © 2012 [cit. 2012-02-24]. Dostupné z:
<http://www.finance.cz/pojisteni/osoby/zivotni-pojisteni/>
- [20] Jak funguje životní pojištění. *Pojistovnacs.cz* [online]. © 2012 [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <http://www.pojistovnacs.cz/zivotni-pojisteni/jak-funguje/>
- [21] MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *MFCR: Základní aspekty reformy penzijního systému České republiky*. [online]. MFCR [květen 2012]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/duchodova_reforma_62395.html
- [22] MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *MFCR: Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2010* [online]. MFCR [červen 2011]. Dostupné z:
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/FT_Rocni_Zprava_o_vyvoji_FT_v_2010.pdf
- [23] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍCH. *MPSV: Materiály k důchodové reformě*. [online]. © 2012 [cit. 2012-02-21]. Dostupné z:
<http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/260>
- [24] O FPV. *Fpv.cz* [online]. © 2012 [cit. 2012-03-01]. Dostupné z:
<http://www.fpv.cz/cs/o-fpv.html>
- [25] Ochrana osobních údajů. *Pojistovnacs.cz* [online]. © 2012 [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <http://www.pojistovnacs.cz/ochrana-udaju/>
- [26] O nás. *Apfcr.cz* [online]. © 2009 [cit. 2012-02-10]. Dostupné z:
<http://www.apfcr.cz/cs/o-nas/>
- [27] Penzijní fondy. *Bankovnipoplatky.com* [online]. © 2012 [cit. 2012-02-03]. Dostupné z:
<http://www.bankovnipoplatky.com/prumerne-zhodnoceni-penzijnich-fondu-na-terminovanych-vkladech-dostanete-vic-15586.html>
- [28] Pojistné smlouvy. *Business Info.cz* [online]. © 2011 [cit. 2012-02-20]. Dostupné z:
<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/pojistne-smlouvy-opu/1000818/47611/#b01>
- [29] Raiffeisen životní pojištění. *Raiffeisen Bank.cz* [online]. © 2012 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: <http://www.rb.cz/osobni-finance/pojisteni/zivotni-pojisteni/>

- [30] Rizika investování do otevřených podílových fondů. *Fondmarket.cz* [online]. © 2007 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.fondmarket.cz/seznamte-se-s-podilovymi-fondy-2/rizika-investovani-do-otevrenych-podilovych-fondu/>
- [31] Typy otevřených podílových fondů. *Kzfinance.cz* [online]. © 2012 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://www.kzfinance.cz/clanky/20090109-typy-otevrenych-podilovych-fondu.html>
- [32] Výroční zprávy. *Cap.cz* [online]. © 2011 [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: http://www.cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+V%c3%bdro%c4%8dn%c3%ad+zpr%c3%a1vy
- [33] Základní druhy investorů. *Investia.cz* [online]. © 2012 [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <http://www.investia.cz/zakladni-druhy-investoru>
- [34] Životní pojištění. *Peníze.cz* [online]. © 2012 [cit. 2012-02-21]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/zivotni-pojisteni/63590-co-delat-kdyz-nemate-na-placeni-zivotni-pojistky>

7 Seznam tabulek, obrázků a grafů

Tab. 1.1 Státní příspěvek u penzijního připojištění.....	12
Tab. 3.1 Výnosnost penzijních fondů v roce 2000-2010 (v %)	32
Tab. 3.2 Vyhodnocení srovnání finančních produktů	34
Tab. 3.3 Rozdělení investic podle jednotlivých fondů v roce 2010-2011 (v Kč)	37
Tab. 4.1 Výpočet celkového výnosu u penzijního připojištění	42
Tab. 4.2 Výpočet celkového výnosu v rámci Akciového investičního programu	44
Tab. 4.3 Výpočet celkového výnosu v rámci Smíšeného investičního programu	45
Tab. 4.4 Výpočet celkového výnosu v rámci Stabilního investičního programu	45
Tab. 4.5 Výpočet celkového výnosu u akciového podílového fondu	46
Tab. 4.6 Výpočet celkového výnosu u dluhopisového podílového fondu	47
Tab. 4.7 Výpočet celkového výnosu u konzervativního podílového fondu.....	47
Tab. 4.8 Výpočet celkového výnosu u spořicího účtu	48
Tab. 4.9 Celkový výnos produktů u věkové kategorie 25 let.....	49
Tab. 4.10 Celkový výnos produktů u věkové kategorie 35 let.....	50
Tab. 4.11 Celkový výnos produktů u věkové kategorie 45 let.....	50
Tab. 4.12 Celkový výnos produktů u věkové kategorie 55 let.....	51
Obr. 3.1 Pyramida rizika	28
Graf 3.1 Rozložení portfolia PF v procentním vyjádření.....	28
Graf 3.2 Vývoj prostředků na finančním trhu (v mld. Kč)	34
Graf 3.3 Tržní podíl penzijních fondů v roce 2010.....	35
Graf 3.4 Struktura životního pojištění v roce 2010	36
Graf 3.5 Největší zprostředkovatelé podílových fondů v roce 2011	38
Graf 3.6 Vývoj české koruny v jednotlivých letech.....	39

8 Seznam zkratek a symbolů

aj.	a jiné
AKAT ČR	Asociace pro kapitálový trh České republiky
CZK	česká koruna
č.	číslo
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSOB	Česká obchodní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
€	euro
HDP	hrubý domácí produkt
Kč	korun českých
max.	maximálně
MF	Ministerstvo financí České republiky
min.	minimálně
mld.	miliardy korun
např.	například
odst.	odstavec
p. a.	per annum, roční úroková sazba
PF	penzijní fond
PRIBOR	úroková sazba na mezibankovním trhu
RŽP	Raiffeisen životní pojištění
Sb.	sbírka
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaně
USD	americký dolar
viz	viděti
ZKI	zákon o kolektivním investování č. 189 2004 Sb.
ŽP	životní pojištění
%	procento
§	paragraf

9 Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst.3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 13. 4. 2012

.....
jméno a příjmení studenta

10 Seznam příloh

- Příloha 1** Srovnání spořicíh účtů k 27. 2. 2012
- Příloha 2** Vývoj počtu účastníků penzijního připojištění podle věku
- Příloha 3** Dotazník spoření na penzi